ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

38 (12140) | 1969 оной октябриин 10, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой № 3 МТФ-гэй һаалишан Аксинья Калистратовна Кушнарева байгша оной найман һарын туршада үнеэн бүриһөө 1600 литр һү һаагаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. К. Кушнарева.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Колхознигуудай бүхэсоюзна съездые угтуулан

ХА

Хамтаараа элсэхэдэ хабатай

аймагай түбэй «Саяан» гэжэ клуб оо олоороо сугларжа, хүлгөөтэй

ажалай үндэһэ табилсаһан үбгэд данов, Ш. У. Аюшеев, Г. Ж. мүн мүнөөнэй эрхим ажалшад аг доторһоо сугларан ерэжэ, Уставай проект зүбшэн хэлсэбэ. «50 ря» колхозой үнинэй ажалшан Леценто пенсионер Ринчин Сындеев а нээбэ. Конференциин эхиндэ горсо абяан зэдэлжэ, эдир ленинецүүд адта халуун мэндые хүргэжэ, хүдэлгэнэ. Һүүлээрнь аймсодкомой түрүүлэгшэ нүхэр Д. С. лхозой Жэшээтэ Уставай проект дхэл хэбэ.

Аха нютаг тухай Буряад орон соомэгүйшье байгаа. Холын хүндэ хүшэр ганса эмээл морёор лэ хүрэдэг ь мэдээжэ юм.

ытэй малшад ехэнхидээ агнуури һа хахуулидажа, хоолойгоо тэжээинь үнэн. Агууехэ Октябриин реболоһонһоо хойшо Ленинэй гэрэл холын Ахада хүрэжэ ерээ. 1930-та түрүүшын хамтын ажал бии бо- 20—30 үрхэтэ айл хамтаржа, лай үндэһэ һуури табяа бэлэй. машинашьегүй, модон бүлүүр соо һү бүлэжэ, косилкашьегүй, гар хажуураар хадын бүхэ ногоо сабшажа ажаһуугаа. Жэшээнь, «Улаан-Аха» колхозой гэшүүд түрүүшынхеэ 1954 ондо «ДТ-14» түхэлэй трактор хоёр нюдөөрөө хараа юм. Юуб гэхэдэ, Аха нютаг ошохо ханха харгышье байгаагүй, ганса самолёдоор эдеэ хоол, газетэ, журнал зөөдэг. Мүнөө тус колхоз 5 трактортай, ашаанай 4 машинатай.

— Шэнэ Жэшээтэ Уставай проект колхознигуудай ажабайдал һайжаруулжа, улам һайхан байдалтай болгохо зам нээжэ үгэнэ,— гээд нүхэр Д. С. Унжуев элидхэлээ дүүргэбэ.

Элидхэл тушаа арба гаран хүн үгэ хэлэжэ, бултадаа Уставай проектые һайшааба.

Энэ суглаанда ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь М. Маханов, КПСС-эй райкомой секретарь З. Шагдуров гэгшэд хабаадалсажа, үгэ хэлэбэд.

Аймагай колхозуудай түлөөлэгшэд шэнэ Уставай проектые Колхознигуудай бүхэсоюзна гурбадахи съезд дээрэ баталхыень, мүн өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые оруулжа, тогтоол баталан абаад, колхознигуудай республиканска конференцидэ хабаадаха делегадуудые һунгаа.

Суглаанай һүүлдэ Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй драмын театрай артистнар һонин зүжэг табижа, колхознигуудые баясуулаа.

П. ЖУЖАЕВ.
Д. ДУГАРОВ.

В. И. ЛЕНИНЭЙ ОЙДО — ГАБШАГАЙ АЖАЛ!

100

АША ТУҺАТАЙ ХАРИЛСААН

Түмэр замай хүршэ хоёр отделени хоорондоо үнинһөө хойшо мүрысэдэг. Хирэ хирэ болоод лэ бэе бэедээ айлшадан ошожо, абаһан социалис уялгаяа хэр зэргээр дүүргэжэ байһанаа шалгадаг юм.

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын болон Эрхүүгэй отделенинүүдэй коллективүүд В. И. Ленинэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоходоо дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан юм. Урда мэтээр социалис уялгын дүүргэлтэ саг соогоо шалгагдажа, түйлаһан амжалта, гаргаһан дутагдал элирүүлэгдэжэ байна. Харин ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөн өөрын илгаатай. Хүн бүхэн алдарта энэ ойдо ажалай бэлэг бариха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэй. Тиимэһээ социалис уялгын хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһаниинь нарин пягтаар хинан шалгагдана.

Һаяхан Улаан-Үдын отделениин түлөөлэгшэд мүрысэжэ байһан ханинартаа ошожо, Черемхово, Эрхүү-2, мүн бусад станцинуудай, дистанци болон предприятинуудай ажал хэрэгтэй танилсаба. Социалис мүрысөөнэй эмхидхэл, тэрэнэй дүн гаргалга, түрүү дүй дүршэл халан абалсаха гэхэ мэтэ олон асуудал улаан-үдынхидые һонирхуулаа.

Хоорондоо мүрысэдэг хоёр коллектив дүй дүршэлөө халан абалсахаһаа гадна, социалис мүрысөөнэй нүлөө дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые хараална.

Манай отделениин түлөөлэгшэд социалис уялгануудай дүүргэлтэ шалгахатай хамта, нүхэр ёhоной ажаглалта хэһэн, һанамжа дурадхалнуудаа хэлэһэн байна. Ойн баярые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха зуураа, 1970 оной апрелиин 22—23 үдэрнүүдтэ аян замда гараха хүдэлмэришэдые эртээнһээ тодорхойлхо гэжэ хоёр коллективэй түлөөлэгшэд зүбшэн хэлсэбэ.

Ажалдаа шалгарһан, даажа абаһан тушаалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг машинистнүүд эдэ үдэрнүүдтэ локомотивуудые жолоодон ябаха эрхэтэй болохо гэһэн дурадхал манай түлөөлэгшэд оруулаа. Энэ дурадхал һайшаагдажа, ойн баярай үдэрнүүдтэ ажаллаха эрхэтэй болохын түлөө мүрысөө отделениин халаануудай хоорондо эмхидхэхэ тухай зүбшэн хэлсэгдээ.

Иимэ эрхэтэй болохо, эдэ үдэрнүүдтэ ажалай вахтада байһан түрүүшүүлдэ тусхай грамотануудые барюулха тухай мүн лэ зүбшэгдөө. Тэдэнэй нэрэ отделенинүүдэй Алдар солын дэбтэртэ бэшэгдэжэ, хэтэ мүнхэдөө хадагалагдажа байха.

Манай отделениин түлөөлэгшэд тэндэ хараһан, һонирхоһон юумэн тухайгаа өөһэдынгөө коллективүүдтэ хөөрэжэ үгөө. Һаяар Эрхүүгэй айлшад манай эндэ ерэхэ юм. Хоорондоо мүрысэн ажаллахада, дүй дүршэлөө халан абалсахада хоёр коллективтэ ашатай, туһатайшье.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ЭГЭЭЛ ТҮРҮҮЛЭН ДҮҮРГЭБЭ

Республикымнай шэнэ, Онёогой леспромхозой коллектив эмхидхэгдэһэн түрүүшын жэлнүүдһээ һайнаар ажаллажа эхилээ. Энэшье жэлдэ ажал хэрэгынь урагшатай һайн.

Ажалай ленинскэ вахтада жагсаһан коллектив модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ юһэ һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа «Забайкаллес» комбинат соогоо эгээл түрүүлэн элидхэһэн юм. Тэдэнэр һарын дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 3000 кубометр модо бэлэдхээ.

К. И. Фадеев, Г. Ф. Вставский, Г. В. Любягин гэгшэдэй даадаг бага комплексно бригаданууд ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа бодотоор дүүргэжэ байнхай. Тэдэнэр үдэр бүхэндэ даабариһаа гадуур 10—15 кубометр модо бэлдэн таллуулна.

Модо шэрэдэг автомашинануудай жолоошод Субботин, Протасов, Семенов, Задорин болон бусад даабаряа 120—130 процентдэ хүргэдэг.

Н. ТЮРНЕВ.

ЭБЭРИШЬЕ ҮБҺЭН — ТЭЖЭЭЛ

сагай уларилай муушаг байгаашье һаань, агай колхоз, совхозууд адууһа малайнгаа жээл һайнаар абажа шадаа. Олонхи ажахуряаха түсэбөө 60—70 процент дүүрхи үбһэнииинь хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн , хура бороодо оруулагдангүй абтаа.

а ехээр хуряажа абаа, силос горитойгоор а, мүнөө зарим ажахынууд һанаагаа амаршье арга боломжо хэрэглэн, үбһэ тэ ехээр бэлэдхэхэ гэжэ оролдоно.

, «Восточные Саяны» колхозой Галбайн пенсионер үбгэн Сосор Ивахиновай хүтэлхүнһөө бүридэһэн звено мүнөөшье Хойй захын хагда сабшаһан зандаа. Мүн һа шугын захаар, сабшалангай захаар хуу түүжэ сабшана. Эдэнэр нэгэ морин бэшэниинь гараар сабшадаг. Тус звеногойэ хаягдаһан ногоо, мүн намаг, нуурай зашажа, богони болзор соо 200 центнер .

рай саһанда хушагдатар эндэ үбһэ сабшаха, хуряаха зорилготой. Энэнь тон зүб, һайшаалтайшье. Мүнөө тэргэ, тэбэришье үбһэ үлүү суглуулжа абаа һаа, үбэл, хабарай сагта ехэхэн хэрэгтэй тэжээл байха ха юм.

Тэрэшэлэн Саянай совхозой суута кукурузашан Павел Аюшеев энэ жэлдэ 140 гектарта кукуруза муу бэшээр ургуулаад, тэрэнээ хуряажа, хуу силос дараа. Га бүриһөө дунда зэргээр 280 центнер ногоон намаа набша абтаа. Мүнөө нүхэр Аюшеев өөрынгөө харууһалжа ургуулһан 10 гектарай куузику хуряажа дүүргэхээ байна. Га бүриһөө 500 гаран центнер куузику абажа, тэрээнээ хэршээд нүхэндэ хэжэ, силос болгон дарана.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай ажахынууд тарялангай һолоомо суглуулжа һүрилхэ, зелёнко хуряаха хүдэлмэрине габшагай шангаар ябуулна. Мүн энэ ажалдань аймагай түб Хэрэн тосхоной организаци, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд воскресник эмхидхэжэ, ехэхэн туһа хүргэнэ.

Ш. БАЙМИНОВ.
манай корр.

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд болон алба хаагшад 9 һарынгаа үйлэдбэриин даабари дүүргээд, жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Энэ фабрикын утаһа ээрэгшэ, коммунис ажалай ударник Степанида Климовна Завьялова эршэтэ ажалаараа фабрика дотороо суурханхай юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Завьялова ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЭНЭ ТАСС ҺОНИН

Хуряалга Россида үргэлжэлһөөр

рациин хүдөө ажахын д ургасаяа хуряажа Республикын таряашад бархэшээлнүүдые даряагаа суглуулжа, жэ, хатаажа, гүрэндэ ргэхэ ойртоо. РСФСРдээнэй ёһоор, октябидалаар, республикын н совхозууд 63 миллан гектарай ороoһото, ургамал хаданхай. рьһэтэ нютагуудай. н, Алас-Дурнын талаа дүүргүүтэй бай- Вологодско, Калужой, Ярославска, Пермьскэ, Свердловско ба бусад зарим областьнуудай хэдэ хэдэн ажахынуудта ороoһото ургамалнуудые хуряалга удааран нобшоронхой, нилээд ехэ таряалан үшөө хадагдаадүй байһаар.

Республикын хартаабхашад полиингоо табанай дүрбэн хубиие малтаа.

Республикын колхозууд болон совхозуудай механизаторнууд 46 миллион 690 мянган гектар намарай паар хахалаа.

Россин колхозууд, совхозууд ороoһо таряа, огородой эдеэ гүрэндэ худалдажа, ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури табижа үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

Эб найрамдал, хани барисаанда зорюулагдаһан ленинскэ үдэрнүүд

(ТАСС). В. И. Ленинэй жэлэй ойдо зорюулаграмдалай тала баригхоорондын уулзалга окэндэ эхилээ. Болгариин ликын, Венгриин Арадын, Германиин Демопубликын, Польшын ликын, Румыниин Соликын, Чехословакиин Республикын, Советскэ инууд тус уулзалгада рюшэлэн Украиның, Бедавиин эб найрамдал хамгаалха республиканска комитедүүдэй эдэбхитэд, Москвагай ба Ленинградай түлөөлэгшэд уряалаар ерэнхэй.

«Ленин—империализмда эсэргүү, социализмын, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө агууехэ тэмсэлшэ» гэһэн элидхэлые Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй Президиумэй гэшүүн, Эб найрамдал хамгаалха Украинын комитедэй түрүүлэгшэ, УССР-эй Наукануудай академиин академик В. П. Комиссаренко хэбэ.

ТҮРҮҮ СУРТАЛ БОДОЛТОНОЙ ЭМХИДЭЛ НЭГЭДЭЛЭЙ АША ТУҺАДА

АЛМА-АТА. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уласхоорондын хуралдаанай түгэсхэлэй заседани октябриин 8-да болоо. Академик Е. М. Жуков уулзалгын дүнгүүдые согсолхо зуураа, иигэжэ хэлэбэ: Азиин, Африкын ба Латиин Америкын арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлые зоригжуулагша ленинскэ сэсэн мэргэн бодолой барагдашагүй баян байһые үгэ хэлэһэн хүнүүд бултадаа тэмдэглээ. Империализмда эсэргүү, колониальна ба үндэһэ яһанай талаар газаашалан дарладаг ёһо гуримуудые усадхахын түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудта Советскэ Союзай үзүүлдэг түгэс туһаламжые үндэрөөр сэгнээ.

Хуралдаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ бэшэг эльгээхэдээ, хуралдаанай нэрэ дээрэ эльгээһэн амаршалгын түлөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэбэ.

Тэрэшэлэн Казахстанай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, Казахай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ амаршалгын бэшэг эльгээбэ.

Камбоджоһоо Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Чиа Сан һанал бодолоо хэлэлгын үедэ иигэжэ мэдүүлһэн байна: харилсан хүндэлэлсэлгэ, экономическа ба соёлой үрэ түгэс харилсаа холбооe үндэһэ болгодог хани барисаан СССР Камбоджо хоёрой хоорондо улам хүгжэжэ, бэхижэжэ байнхай. Ленинэй ойдо зорюулагдаһан хуралдаанда бидэнэй хабаадажа байһан ушар энэ хани барисаанай бодото бэелэлнүүдэй нэгэн болоно. Үнэхөөр бэеэ дааһан байдалтай болохын, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг, империалистнуудай хорото аашада эсэргүүсэдэг бүхы хүнүүдтэй һанал нэгэтэй байһанаа элирхэйлхын тула эндэ ерээбди,— гэбэ.

Дэлхэйн социалис оронууд империализмда эсэргүү тэмсэлэй шиидхэхы хүсэн болоно. Хархис этэгээдүүдтэй, шэнэ ёһоной колониализмтай тэмсэдэг, социализмын түйлалтануудые хамгаалдаг бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл бэхижүүлхэ гээшэ мүнөө илангаяа шухала байна. Капитализмһаа социализмын үлүү һайн байһые социалис экономикын ба соёлой хурдан түргэн ургалта элирхэйлнэ, энэнь һаяшагай бэеэ даанти болоһон оронуудта тон шухала юм. Дэлхэйн национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ Советскэ Союзай, бусад социалис гүрэнүүдэй үзүүлдэг асари ехэ туһаламжа тухай хододоо һанажа байха ёһотойбди гэжэ «Шри Ланка Фридон парти» гэжэ партиин ЦК-гай гэшүүн Викремасингхе (Цейлон) онсолон тэмдэглээ.

Африка, Азиин һаналаа нэгэдэлгын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Сомали Али Фарах Захар, Суданай түлөөлэгшэ Аль Таиб Абу Гидери гэгшэд Ленинэй суртал һургаалай сэгнэшэгүй ехэ удха шанар тухай, тон ехэ туһаламжа үзүүлдэгэйнь түлөө Советскэ Союзда эдэ оронуудтахи арадуудай баяр талархалтай байһан тухай хэлэбэд.

Хани барисаан ба һанал нэгэдэлгэ

БЕРЛИН. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Германиин Демократическа Республикын 20 жэлэй ойдо зорюулагдажа. Берлиндэ болоһон баярай заседани дээрэ амаршалгын үгэ хэлэхэдээ, ПОРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Владислав Гомулка иигэжэ мэдүүлээ: ГДР-ые байгуулга германо-поляк харилсаанда шэнэ шата нээжэ үгөө. «Арадай Польшын ба ГДР-эй социальна адли үндэһэ һууритай, хоёр ороной хүтэлбэрилхы хүсэнүүд бологшо ПОРП ба СЕПГ-гэй адли уг зорилготой ба эрмэлзэлгэтэй, марксизм-ленинизмын суртал адляар баримталдаг ушар, Варшавска договорой шатаар Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй баталагдаһан манай хамгаалалгын союз, бүхы һалбаринуудай талаар олон удаан жэлэй харилсаа холбоон хадаа хамтынгаа аша туһа мэдэрэлгые ба бэе бэедээ этигэлсэхэ мэдэрэлые манай арадуудай ухаан бодолдо түрүүлээ. Одер-Нейсе дээгүүр гараһан польско-германска хилые бата бэхи эб найрамдалай ба хани барисаанай хилэ болгоо» гээд В. Гомулка хэлээ.

Ойтой дашарамдуулан Чехословак ажалшадай хүргэһэн хани халуун амаршалгые КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **Густав Гусак** заседаниин трибуна дээрэһээ дамжуулаа. Тэрэ хадаа ГДР-тэхи социалис ёһоной гүнзэгы ехэ шэнэдхэлгэнүүдые үндэрөөр сэгнээ, тэдэнэй уласхоорондын ехэ удха шанартай байһые онсолон тэмдэглээ.

Венгриин Арадай Республикын ажалшад бүхы немец нүхэдтэеэ, бүхы түрүү үзэл бодолто хүн түрэлтэнтэй хамта угаа ехэ талархалгын мэдэрэлтэйгээр ГДР-эй 20 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна гээд ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **Янош Кадар** өөрынгөө үгэ соо тэмдэглээ.

Болгариин ба ГДР-эй хоорондохи харилсаае Маркс, Энгельс, Ленинэй һургаалда, Георгий Димитровэй ба Эрнст Тельманэй захяа заабаринуудта үнэн сэхэ байдаг аха дүү партинуудаар хүтэлбэрилэгдэдэг хоёр социалис ороной хоорондохи харилсаа холбооной жэшээ мүн гээд **Т. Живков** нэрлэһэн байна.

ГДР-эй ажалшадай түйлалтануудые хамгаалха, Германиин хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаа заһаруулан һайжаруулха, тиигэжэ Баруун Германиин милитарис этэгээдүүдэй ба бүхы империалис хархис хүсэнүүдэй һүйдхэлтэ ябуулгануудые зайсуулха зорилгоор ГДР-эй бэелүүлдэг амгалан ёһоной политикые МНР шууд сэхээр дэмжэнэ гээд **Ю. Цеденбал** мэдүүлээ.

Американ ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн тэмсэдэг тэмсэдэнь дэмжэлгэ ба туһаламжа үзүүлдэгэйнь түлөө ГДР-эй ажалшадта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэжэ байһанаа Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй премьер-министр **Фам Ван Донг** элирхэйлэн мэдүүлээ. Энэ хадаа ГДР-эй арадай пролетарска интернационализмын үзэл ехээр баримталдаг байһыень, манай хоёр ороной арадуудые холбодог дайшалхы һанал нэгэдэлгые эли тодоор харуулжа үгэнэ. Уласхоорондын угаа ехэ ба үнэтэ дэмжэлгын, туһаламжын түлөө социалис оронуудта бүхы табан түбиин эб найрамдалда дуратай правительстванууд болон арадуудта вьетнам арад үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэ гээд тэрэ мэдүүлээ.

РКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, СРР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **Ион Пэцан** иигэжэ мэдүүлээ. Эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанхай гүрэн гэжэ ГДР-ые мэдэрхын түлөө, уласхоорондын политическэ ажабайдалда, эб найрамдал болон социальна дэбжэлтые хангаха зорилготой оролдолгонуудта тэрэнэй һаадгүйгөөр хабаадалсахын түлөө тэмсэлые уласхоорондын оршом соо Румыни дэмжэдэг байна.

ГДР-эй бүрин эрхые хүндэлэлгэ, тэрэнние мэдэрэлгэ Европо түби дээрэ эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай хэрэгэй амжалтатай байлгада горитой удха шанартай гээд СФРЮ-гэй союзна суглаанай түрүүлэгшын орлогшо **Густав Влахов** онсолон тэмдэглээ.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ VIII ПЛЕНУМ

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИ ДОТОР ПАРТИЙНО-ПОЛИТИЧЕСКЭ МЭДЭЭСЭЛ ҺАЙЖАРУУЛХА ТУХАЙ

КПСС-эй обкомой секретарь А. А. БАДИЕВАЙ элидхэлһээ

Мүнөөнэй уласхоорондын оршон байдалай орёо бэрхэтэй болоһон ушар, **капитализм ба социализмын хоорондохи үзэл сурталай тэмсэлэй хурсадалга, тэрэшэлэн коммунис общество байгуулха талаар манай ороной үмэнэ табигдажа байһан асари ехэ зорилгонууд совет хүнүүдые марксистско-ленинскэ үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ, олониитын дунда хэгдэдэг бүхы политическэ хүдэлмэри һайжаруулха асуудалнуудта партийна организацинуудай саг үргэлжын анхарал хандуулха эрилтэ табина.** Эдэ арюун нангин зорилгонуудые дүүргэлгэдэ **партийно-политическэ мэдээсэл туһалха зэргэтэй.**

Олониитын ушар ёһо мэдэлгые дээшэлүүлгэдэ туһалдаг өөрынгөө политика ба бодото ажал ябуулгые тайлбарилха хүдэлмэреэ тусгаар ехэ удха шанартай гэжэ манай парти ходо-доо тоолодог байгаа, тоолоһооршье. Олониитын дунда али бүхы мэдээсэлнүүдые хододоо хэжэ байха шухала тухай В. И. Ленин нэгэтэ бэшэ онсолон заадаг һэн. «Олониитын ушар ёһо һайнаар мэдэдэг байхада гүрэн хүсэтэй байдаг—бүхы юумэн тухай олониитын бултадаа мэдэдэг, бүхы юумые ушар ёһо мэдэжэ дүүргэдэг байхадань, гүрэн хүсэтэй байдаг» гээд тэрэ хэлэдэг һэн. **Парти дотор партийно-политическэ мэдээсэл эмхидхэдэг ленинскэ баялиг, заншалнуудые КПСС-эй ЦК-гай һүүлэй жэлнүүдтэ бэелүүлһэн хэмжээ ябуулганууд шэнэ эрхэ байдалда тааруутаар саашадань хүгжөөнэ. Дотоодын ба уласхоорондын ажабайдалай шухалын шухала асуудалнууд тушаа коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдтэ хаһа саг соонь, али бүхы талаһаань дуулгажа байха хэдэ хэдэн шэнэ хэмжээнүүдые КПСС-эй Центральна Комитет XXIII съездын һүүлээр абаһан байна.**

Мэдээсэлэй хүдэлмэриин удха ба тэрэниие эмхидхэлгэдэ хандалгын шэнэ шанар тухай эндэ хэлэгдэнэ. Партийно-политическэ мэдээсэл хадаа ажахын болон соёл культурын байгуулалтые партиин зүгһөө хүтэлбэрилхэ, совет хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгые һайжаруулха, **олониитэтэй партиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, партийна органуудай хүдэлмэри тухай улам бүри дэлгэрэнгыгээр тунхаглалгые, парти доторой демократи ба бүхы дээрэнь социалис демократиие шууд сэхээр хүгжөөхэ шухала арга нухэсэл болоно гэжэ КПСС-эй ЦК тоолоно.**

Политическэ мэдээсэл дайшалхы, добтолхы шэнжэтэй байха, буржуазна номнолшодой худал хуурмаг үгэ хүүрые элишэлхэ, совет хүнүүдтэ коммунис ёһоной эгигэл түгэс үзэл бодол, совет патриотизмын ба пролетарска интернационализмын үзэл бодол хүмүүжүүлхэ, буржуазна али бүхы нүлөөндэ эсэргүүсэхэ шалабари ба тэсэбэри олгохо зэргэтэй.

Манай республикын партийна организаци мүнөө жэлдэ партийно-политическэ мэдээсэл эмхидхэхэ талаар зарим зэргын хүдэлмэри хээ, бага бэшэ дүй дүршэлтэй болоо. Энэ хүдэлмэри һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулганууд бүхы райкомуудта, лиилэнхи олонхи партийна эхин организацинуудта хараалагданхай. Мэдээсэл хэлгэ саашадаа нилээд үргэдхэгдөө гэбэшье, энэ талаар дутуу дунданууд үшөөл бии.

Энэ жэлэй үнгэрһэн 9 һарын туршада соо политическэ, экономическа, социальна, культурна болон уласхоорондын олон асуудалнуудаар «Знание» бэлгэмэй гэшүүдээр, обкомой лекторнүүд болон научна хүдэлмэрилэгшэдөөр 60 гаран лекци бэлдэгдэһэн байна. Энэмнай нёдондо жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин олон ажалшадта зорюулагдажа, 60 мянга гаран лекци уншагдаа. Бүхы дээрэ лекторнүүдэй, элидхэлшэдэй, пропагандистнуудай, политинформаторнууд болон агитаторнуудай хүдэлмэри элитээр һайжараа. Тайлбари үгэдэг, мэдээсэл хэдэг бүлэгүүд партиин областной комитедтэ, райкомууд болон партийна эхин организацинуудта байгуулагданхай.

Партийно-политическэ мэдээсэл хэхэ тусхай гурим тогтоохо талаар республикын партийна организацинууд горитой дүй дүршэлтэй болонхой.

«Теплоприбор» заводой партийна организаци энэ хэрэгтэ шадамараар хандаа. Заводой һонинуудтай, орон дотор ба хилын саана боложо байһан ушар байдалтай, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй амжалтануудтай хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшадые цех, участок болон таһагуудта хүдэлмэриин халаанай эхилхын урда тээ 15 минутын туршада соо заводой хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинуудай, комсомолой комитедүүдэй секретарьнууд, политинформаторнууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл танилсуулдаг байна. Цех, участок бүхэнэй үйлэдбэриин туйлалтануудтай, социалис уялгануудые дүүргэлгын дүнгүүдтэй заводой коллектив үдын хоолой забһарлалгын үедэ заводской радиогоор үдэр бүхэндэ танилсадаг юм. Радио-дамжуулгын үедэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулагдадаг, болбосон ёһоор ажаллаха, ажалай болон ниитын журам һайжаруулха зорилгонууд табигдадаг, эрхим хүнүүд тэмдэглэгдэдэг байха юм.

«Хүдэлмэришэдтэ зорюулагдана», «Эхэнэрнүүд ажабайдалдаа, ажал хүдэлмэридөө, ниитын ажал ябуулгада» гэһэн фильмүүд заводой эдэбхитэдэй киностудяар байгуулагданхай. Эдэ фильмүүд заводой ажалшадай ажабайдалые харуулжа үгэнэ. Наука, техникын туйлалтануудые киностуди үргэнөөр тайлбаридаг. Тэрээнһээ гадна, цех бүхэндэ гаргагдадаг ханын хэблэл ажал хэрэгүүд тухай мэдээсэдэг саг үргэлжын арга боложо үгэнхэй.

Харалга-конкурснууд заводто үргэнөөр үнгэргэгдэнэ. «Эрхим мэргэжэлэй», «Эрхим залуу хүдэлмэришэнэй», «Үйлэдбэриин эрхим мастерай» түлөө конкурснууд һара бүхэндэ үнгэргэгдэдэг. Түрүү хүнүүдтэнь дамжуулгын вымпел, мүнгэн шангууд барюулагдадаг юм. Городые ногооруулха, хүдэлмэришэдэй һууриниие эрхим һайн болгохо талаар үнгэргэгдэһэн харалга-конкурснууд үйлэдбэреэ бүри болбосоноор эрхилхэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ехэ туһаламжа үзүүлээ.

Заводто научно-техническэ мэдээсэл муу бэшээр табигданхай. Эндэ ороһон бүхы шэнэ техническэ литературые бэлэдхэл ехэтэй инженер, технигүүд, уралан нарижуулагшад, үйлэдбэриин түрүүшүүл хаража үзэдэг, шэнжэлдэг. Өөһэдынгөө ажаглалтанууд болон дурадхалнуудые эдэ хүдэлмэрилэгшэд маршрутна карточкануудта тэмдэглэдэг байха юм. Суглуулагдаһан дурадхалнууд заводой техническэ советтэ хаража үзэгдэдэг. Мэдээсэлэй талаар олон шухала зорилго шиидхэхэ арга шэнжэлэгшэдэй (референтнүүдэй) бүлэгүүдые эмхидхэл олго гэжэ дүй дүршэл харуулжа үгэнэ. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада соо 159 шэнэ ухаалалгые шэнжэлэгшэд шэлэн олоод, бэелүүлхээр һанамжалан дурадхаа. Тэдэнэй 109-ниинь үйлэдбэридэ бэелүүлэгдээ.

Политическэ, экономическа ба техническэ мэдээсэл үргэнөөр хэлгые эмхидхэлэй хүдэлмэритэй тааралдуулан ябуулхада заводой коллективэй үмэнэ табигдажа байһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ һайн үрэ дүн үгөө.

Авиационно заводто партийно-политическэ мэдээсэл муу бэшээр табигданхай. Заводой партком хадаа мэдээсэл хэхэ тусхай гурим зохёожо баталаа, мэдээсэлэй хүдэлмэри хэхэ үдэр ба саг тогтоогдонхой. 550 агитатор, 194 лектор, 140 политинформатор цехүүдтэ, агитталмайнуудта, мүн байһан газарнуудтань хүдэлмэришэдэй үмэнэ тусхай үдэрнүүдтэ мэдээсэлнүүдые хэдэг байха юм.

Һара бүхэнэй хориндо бүхы цехүүдтэ ханын газетэнүүд гаргагдадаг. Гадна социалис мүрысөөнэй ябаса тухай недели бүхэндэ дайшалхы хуудаһанууд, сахилгаан хуудаһанууд ба бюллетеньнүүд гаргагдадаг байна. Асуудалнууд ба харюугай үдэшэнүүд, тематическа хэмжээ ябуулганууд культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта гарагай долоо ба нэгэнэй үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэдэг.

Политинформаторнуудай һургуули заводто хүдэлдэг болоһоор жэл үлүүтэй саг үнгэрөө. Хөөрэлдөөнүүдые хэхэдэ шухала болохо материалнуудые, методическа заабаринуудые абахын тулада тэдэнэр һара бүхэндэ нэгэ дахин суглардаг юм. Агитаторнууд болон лекторнүүдтэ хододоо заабари үгтэжэ байдаг. Парткомой дэргэдэ тайлбари үгэдэг мэдээсэлэй бүлэг байгуулагданхай. Тэрэнь дороһоо ороһон мэдээсэлнүүдые согсолоод, парткомдо дамжуулан үгэжэ байдаг.

Партийно-политическэ мэдээсэл хэжэ байха нарин гурим Галуута-Нуурай шахтануудай партком зохёонхой. Эндэ тус хүдэлмэри хэхэ график зохёогдоһон байха юм. Энэ графигай ёһоор тогтоомол үдэр—гарагай гурбанда лекторнүүд ба элидхэлшэд үгэ хэлэдэг, социалис мүрысөөнэй ябаса тухай мэдээсэлнүүдтэй дайшалхы хуудаһанууд гарагай 2-то гаргагдадаг, ажалшадай байһан газарта кино харуулха, политинформаторнуудай һуралсал эмхидхэхэ, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадтай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй уулзалга эмхидхэхэ гэхэ зэргын ба бусад хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ тодорхой саг болзор тогтоогдонхой.

Партийно-политическэ мэдээсэл улам һайнаар хэхэ ехэ хүдэлмэри нарин сэмбын фабрикада, Тимлюйн цементын заводто, Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Яруунын аймагай «Дружба» колхозуудта, Хориин аймагай Анаагай совхоздо, прибор бүтээлгын заводто хэгдэдэг байха юм.

Эдэ предприятинуудта мэдээсэлэй хүдэлмэри хүсэд һайнаар табигдаа гэжэ һанажа болохогүй даа. Дутуунууд үшөөл олон. Харин һайн эхи табиһаниинь һайшаалтай.

«ОРОНОЙ ПОЛИТИЧЕСКЭ, ЭКОНОМИЧЕСКА, СОЁЛОЙ АЖАБАЙДАЛ ТУХАЙ, УЛАСХООРОНДЫН БАЙДАЛ ТУХАЙ ХҮН ЗОНДО ҮРГЭНӨӨР, САГ ҮРГЭЛЖЭ МЭДЭЭСЭЖЭ БАЙҺАНАЙ ҮНДЭҺӨӨР БҮХЫ ПОЛИТИЧЕСКЭ АГИТАЦИ ЭМХИДХЭГДЭХЭ ЁҺОТОЙ».

(КПСС-эй Центральна Комитедэй Тоосоото элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съездын резолюциһаа).

Олон партийна организациин дүй дүршэл дээрэһээ хаража үзэхэдэ, партийно-политическэ мэдээсэл хэхэ гурим тодорхой боложо үгэнэ. Энэ дүй дүршэлые согсолоод байхадаа, партийно-политическэ мэдээсэлэй зайлашагүй шухала хубинуудынь иимэ байха зэргэтэй болоно:

дээрэһээ доошоо, тайлбарилан хэлэбэл, партийна эхин организацинуудта хүрэтэр түсэбэй ёһоор мэдээсэл хэдэг байха; эхин парторганизацинууд болон парткомуудһаа партийна дээдэ органуудта мэдээсэлнүүд хододоо хэгдэдэг байха; мэдээсэл хэхэ арганууд (хэблэл, радио, телевидени, аман үгөөр тайлбарилга гэхэ мэтэ) наринаар хэрэглэхэ; эрилтэ хэрэглэмжэнүүдыень хараада абан, элдэб ажалай хүн зондо тааруулагдаһан мэдээсэлнүүдые хэдэг байха; партийно-политическэ мэдээсэлдэ совет, ажахын органуудые, профсоюзууд болон комсомолые үргэнөөр хабаадуулха; мэдээсэлэй хүдэлмэриин хэм хэмжээ болон шэглэлые наринаар тодорхойлхо; мэдээсэл хэдэг хүдэлмэрилэгшэдэй бэлэдхэл ба мэргэжэлыень дээшэлүүлгые эмхидхэхэ, тэрэшэлэн заабари үгэхэ ба методическа хүдэлмэри тэдэнтэй ябуулха; партийно-политическэ мэдээсэлнүүдэй научна үндэһэ һууриинь тодорхойлхо.

Партийна эхин организаци бүхэндэ, партийна комитет бүхэндэ партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар эмхидхэлгэһээ үндэһэлэн, мэдээсэлэй хүдэлмэридэ амжалта туйлажа болохо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Тиихэтэй хамта, партийно-политическэ мэдээсэл һайжаруулха тухай асуудалые суглаанууд дээрээ хаража үзөөгүй ба зүбшэн хэлсээгүй партийна организацинууд үшөөл бии. Улаан-Үдын хүдөөгэй райондо, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын, Пригородна совхозой, «Искра» ба «Коммунизм» колхозуудай партийна организацинуудта иимэ ушар байдал тохёолдонхой. «Дружба», «Маяк», «Улаан Ороңго» колхозуудай партийна организацинуудта энэ асуудал партийна суглаанууд дээрэ хаража үзэгдэһэн болобошье, мүнөө хүрэтэр хэмжээ ябуулганууд хараалагдаагүй.

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партком хэмжээ ябуулгануудые батална болобошье, тэдэниие бэелүүлхэ ямаршье бодото хэмжээнүүдые абаагүй. Партком агитаторнууд болон политинформаторнуудай хүдэлмэриие һулаар хүтэлбэрилнэ, тэдэнэй ажал ябуулгые залан шэглүүлнэгүй. Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой, Хойто-Байгалай аймагай «Рассвет», Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай, Захааминай аймагай Первомайска рудннгай болон «Победа» колхозой партийна организацинуудта иимэ байдал тохёолдоно.

Партийно-политическэ мэдээсэл эмхидхэлгые партийна хамтын хэрэг гэжэ тоолохо шухала. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, мэдээсэлэй асуудалнуудые бүхы партийна комитедүүд, тэрэнэй бүхы таһагууд ба бүхы аппарат эрхилхэ ёһотой. Энэ уялга совет ба ажахын органуудта, бүхы ниитын организацинуудта даалгагдана. Хэрбээ бидэнэр энэ шухала эрилтэнүүдые ойлгоогүй һаа, тэрэниие бодото хэрэг дээрэ бэелүүлжэ шадахагүйбди, партийно-политическэ мэдээсэл горитойгоор һайжаруулхабди гэжэ найдахын аргагүй.

Политическэ мэдээсэлэй бүхы онол арганууды, тэрэ тоодо лекторнүүд болон элидхэлшэдые, агитаторнууд болон политинформаторнуудые, хэблэл, радио ба телевидени, харуулан ойлгуулха агитаци бүрин хүсэдөөр хэрэглэхэ хэмжээнүүдые партийна комитет бүхэн тодорхойлхо уялгатай.

Өөһэдынгөө абаһан шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ тухай, дээдэ органуудай шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тухай, ажалшадай шүүмжэлхы ажаглалтануудаар, һунгагшадай захяануудаар абтаһан хэмжээнүүд тушаа мэдээсэлнүүдые хэхэ тухай асуудалда тусгаар тогтожо хэлэхые хүсэнэб.

Һүүлэй жэлнүүдтэ, иланхаяа мүнөө жэлдэ, партиин олон райком энэ хүдэлмэри бүри үргэнөөр хэдэг болоо. Жэшээлхэдэ, энэ оной июнь—июльдэ КПСС-эй Октябрьска райком 80 эхин партийна организациин коммунистнуудай үмэнэ тоосоогоо хээ. Прибайкальска аймагай бүхы эхин организацинуудта партийна суглаанууд үнгэргэгдэжэ, конференциин һүүлээрхи үе соо КПСС-эй райкомой хэһэн хүдэлмэри тухай КПСС-эй райкомой секретарьнууд ба бюрогой гэшүүд үгэ хэлээ. КПСС-эй Прибайкальска райком асуудалнуудта харюу үгэхэ үдэшые Ильинкэ тосхондо һаяхан үнгэргөө. Тэрээн дээрэ КПСС-эй райкомой секретарь, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ, районой прокурор, колхозой түрүүлэгшэ, модоной баазын директор, ОРС-ын начальник ба бусад байлсаа, олон асуудалнууд табигдаа. Үдэшэдэ хабаадагшад һаналаа ханаа, олон асуудал тэрэ дороо шиидхэгдээ.

Прибайкальска аймагай Байгалай, Итанцын леспромхозуудай, Сэлэнгын модоной баазын, Татауровска КСМ-эй партийна организацинуудта коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй шүүмжэлхы ажаглалтанууд хаһа саг соогоо согсологдодог, тэдэнэй ёһоор шухала хэмжээнүүд абтадаг, абтаһан хэмжээнүүд тухай ээлжээтэ суглаанууд дээрэ мэдээсэлнүүд хэгдэдэг.

КПСС-эй Түнхэнэй райком шүүмжэлхы ажаглалтануудые дүүргэхэ талаар худалдаа наймаанай, культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонуудые хододоо шагнажа байдаг юм. КПСС-эй Улаан-Үдын горком барилгануудай, автомобильна ба түмэр замай транспортын, худалдаа наймаанай, медицинын болон бусад эмхи зургаануудай бүлэг парторганизацинуудта тоосоонуудаа хэһэн байна.

Бюрогой хүдэлмэри тухай, урда тээнь абтаһан шиидхэбэринүүдэй ямараар дүүргэгдэһэн тухай ээлжээтэ пленумүүд дээрэ КПСС-эй хэдэ хэдэн райкомууд мэдээсэлнүүдые хэдэг заншалтай болонхой. Жэшээлхэдэ, КПСС-эй райкомой бюрогой хүдэлмэри, КПСС-эй райкомой бюрогой ба пленумүүдэй тогтоолнуудай дүүргэлтэ тухай КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой бюро энэ оной май һарада болоһон пленум дээрэ тоосоогоо хээ. КПСС-эй Хориин райком «ажал хэрэгэй талаар уулзалганууд» гэдэгые үнгэргэдэг юм. Өөһэдынгөө ажахынуудтахи ажал хэрэгүүд ба арад зониие хангаха коллективүүдэй хүдэлмэри тухай ажахынуудай, худалдаа наймаанай, медицинскэ эмхи зургаануудай, культурно-ажаһуудалай предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд уулзалганууд дээрэ мэдээсэлнүүдые хэдэг. Иимэ уулзалганууд Үдын, «Георгиевский», Дээдэ-Тальцын совхозуудта һаяхан болоһон юм. «Ажал хэрэгэй талаар уулзалганууд» дээрэ ажалшадай оруулһан дурадхалнууд болон ажаглалтануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай» асуудалые Хориин райкомой бюро зүбшэн хэлсэһэн байха юм.

Урда тээнь баталан абтаһан шиидхэбэринүүдэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай партийна олон эхин организацинууд суглаанууд дээрээ коммунистнуудтаа мэдээсэдэг.

Гэбэшье Хэжэнгын, Яруунын, Зэдын, Баргажанай, Улаан-Үдын аймагуудай олон партийна организаци урда тээнь баталан абтаһан шиидхэбэринүүдэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай, шүүмжэлхы ажаглалтануудаар абтаһан хэмжэнүүд тухай коммунистнуудта мэдээсэжэ байха уялгатайбди гэжэ тоолоногүй. Эдэ дутуу дунданууды бидэнэр ойрын саг соо зайсуулха ёһотойбди.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй ба РСФСР-эй правительствануудай тогтоолнуудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай ажалшадта мэдээсэхэ хүдэлмэриие горитойгоор һайжаруулха хэрэгтэй. КПСС-эй ЦК-гай мартын, майн ба сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар һайн хэмжээ ябуулганууд манайда хараалагдаһан байгаа. Гэбэшье эдэ хэмжээ ябуулгануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай мүнөө хүрэтэр ажалшадта үргэнөөр мэдээсэгдээгүй байха юм. Партиин областной комитедэй болон республикын Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ тухай ажалшадта мүн лэ дутамагаар мэдээсэгдэдэг байна.

Коммунис ёһоор ушар мэдэлгые хүмүүжүүлгэ буржуазна үзэл бодолтой шанга тэмсэлэй үедэ бэелүүлэгдэнэ. Тиимэһээ али бүхы шэглэлээр буржуазна үзэл бодолтой һуларшагүй, шууд сэхэ тэмсэл хэхэ гээшэ бүхы партийна организацинуудай гол зорилгонуудай нэгэн болоно.

Боложо байһан ушарнуудай удхыень хазагайруулхын, тэдэниие өөһэдынгөө аша туһада таарууһаар дамжуулхын, өөһэдынгөө хараа бодол хүнүүдтэ баадхахын тулада мэдээсэлэй бүхы аргануудые сурталай талаар манай дайсад хэрэглэдэг байна. Коммунизмда эсэргүү идхалга номнол хэгшэд элдэб баримтануудые бэдэржэ ба тэдэниие хазагайруулжа, хамагай түрүүндэ интеллигенци болон залуушуулда ангиин тала харахагүй үзэл бодол түрүүлхые оролдодог байна. Националис үзэл бодол али болохоор дэлгэрүүлхэ, тэрэниие ажалшадай ангиин аша туһада зүрюугээр табиха гээшэ буржуазна мэдээсэлэй баһа нэгэ шэглэлынь болоно.

Бидэнэр манай соёл сурталай бүхы хүдэлмэриие һайжаруулха ёһотойбди. Марксистско-ленинскэ теоретическэ зохёолнуудые гүнзэгыгөөр шудалха ябадал туйлаха хэрэгтэй. Политическэ, экономическа, социальна, культурна ба уласхоорондын олон асуудалнуудаар ажалшадта удха түгэлдэр мэдээсэлнүүдые хаһа сагсоонь хэжэ байха, ажалшадай һаналые, оюун бодолойнь эрилтэ хэрэглэлнүүдые мэдэдэг байха, дороһоо абтадаг мэдээсэлнүүдые һайнаар эмхидхэхэ шухала.

Энэ талаар республикын партийна организаци зарим тэды хүдэлмэри хэнэ. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ политическэ гэгээрэл эмхидхэлгээр бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэһэн байгаа. Мүнөө бэлэдхэл ехэтэй олон пропагандистнуудтайбди. Ленинскэ уншалганууд, бүлэг лекцинүүд, арадай университедүүд, кинолекторинууд ленинскэ соёл сурталай-теоретическэ зохёолнуудтай танилсалгадань ажалшадта туһалдаг дээрэһээ ехэ хүндэтэй болонхой. Республика дотор 237 саг үргэлжын ленинскэ лектори хүдэлнэ, тэдэндэ жэлэй туршада соо 15 мянга гаран лекци уншаа. Буржуазна үзэл бодолые элишэлхэ талаар 16 лекци «Знание» бүлгэмөөр, обкомой лекторнүүдэй бүлэгөөр мүнөө жэлдэ бэлдэгдээ. Мао Цзэ-дунай дээрэнхы хархис, авантюрис бүлэгэй хараа шэглэлые элишэлхэ талаар аман ба хэблэлэй пропаганда шангадхаха хэдэ хэдэн хэмжээнүүд абтанхай.

Буржуазна үзэл бодолдо эсэргүү тэмсэл хэхын тулада лекционно пропагандын сурталай-теоретическэ хэмжээе ба дайшалхы шэнжые дээшэлүүлхэ, бүхы хүн зоной дунда хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй.

Партийно-политическэ мэдээсэл эрхилхэ хэрэгтэ хэблэл ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Республикын болон аймагай газетэнүүд, радио ба телевидени партийно-политическэ мэдээсэл тунхаглаха хүдэлмэрээ зарим тэды һайжаруулаа. Газетэнүүд официальна мэдээсэл хэхэ таһагуудые бии болгоо. Тэндээ партиин райкомуудай болон ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, тэдэнэй таһагуудай хүдэлмэри тухай мэдээсэл хэжэ байдаг.

Гэбэшье хэблэл хадаа ажахын болон политическэ гол гол хэрэг үйлэнүүд тухай, социалис мүрысөөнэй ябаса тухай ажалшадта мэдээсэл хэлгые хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай мэдээсэлнүүд һүүлэй үедэ багаар гарана. Энэ ехэ ойе угтуулан абаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэ тухай ажалшадта мууса мэдээсэгдэнэ. «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» болон аймагай олон газетэнүүд партийно-политическэ мэдээсэл эмхидхэхэ хүдэлмэриин дүршэлые хангалтагүйгөөр согсолно.

Радио болон телевидениин комитет хадаа һүүлэй һонинуудые дамжуулха сагаа мүнөө хоёр дахин ехэ болгоо. Телестуди долоон хоног соо нэгэ дахин «Мир за неделю» гэһэн темээр дамжуулга хэнэ, капиталис гүрэнүүдтэхи ажалшан зоной буһалгаан болон тэмсэл тухай телевизионно хронико харуулдаг болонхой. Гэбэшье телевидениин хүдэлмэридэ дутуу дунда зүйлнүүд олон. Жэшээнь, Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй материалнуудые хахад һараар хожомдожо дамжуулжа эхилһэн байха юм. Буржуазна үзэл сурталые эрид шүүмжэлэн харуулһан дамжуулганууд тушаа анхарал багаар хандуулагдана гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Партийно-политическэ мэдээсэл хэхэдээ, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай мүнөө үедэ онсо анхарха шухала болоно. Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй документнүүдые олониитэдэ ойлгуулха гээшэ шухалын шухала хэрэг. Мүн тэрэшэлэн уласхоорондын коммунис хүдэлөөе нягта жагсаалтай, бата бэхи болгохо талаар манай партиин ябуулдаг эмхидхэлэй болон теоретическэ ехэ хүдэлмэриие гүнзэгыгөөр харуулха асуудалнууд тухай элидхэлшэ тогтобо.

Политическэ мэдээсэл хэхэ ябадалда соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд хубитаяа ехээр оруулха байна. Мүнөө республика доторнай 600 шахуу клуб болон соёлой байшангууд хүдэлжэ байдаг. Клуб бүхэндэ лекци уншаха, асуудал ба харюугай үдэшэнүүдые үнгэргэхэ гурим республикын Культурын министерство өөрынгөө хэмжээ ябуулганууд соо хараалһан байна. Гэбэшье энэ хараалһанаа бэелүүлхын тула министерство, тэрэнэй нютагуудтахи органууд эмхидхэлэй хүдэлмэри ёһоор ябуулнагүй. Тэрээнһээ боложо соёл болбосоролой олон эмхи зургаанууд иимэ хэмжээ ябуулганууды огто ябуулаагүй байха юм. Клуб, соёлой байшан, библиотекэ бүхэн мэдээсэл хэхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгатай.

Ажалшадай захиһан газетэ, журналнуудые саг соонь абаашажа үгэхэ ябадал баһал ехэ удха шанартай хэрэг. Хэблэл захилгын жэл бүри ургажа байгаашье һаань, зарим тээгүүр хангалтагүй байдалтай. Илангаяа Сэлэнгын, Кабанскын, Бэшүүрэй, Түнхэнэй аймагуудта хэблэл тараалгын муугаар ябуулагдажа байһые элидхэлшэ тоо баримта дурдан шүүмжэлээ гээшэ. 100 коммунист бүхэндэ 52 «Правда» газетэ, партийна 43 журнал мүнөө захигдаад байна. Энэ тон хангалтагүй байдал.

Партийно-политическэ мэдээсэл хадаа ажахын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ нүлөөлхэ хурса зэбсэг мүн. Мэдээсэлэй зургаанууд түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, ажалай түрүүшүүлые үргэнөөр харуулха, ...нуудые хайра гамгүй... һэн онсо зорилготой...

Республикын газе... Голой совхозой мал... мэрилэгшэдэй гарга... хай мэдээсэл саг ... Тус ажахы мяха ... түсэбые октябрь һар... хахад жэлэй түсэбы... январь һарада дүү... хэл гаргаа һэн. ... үүсхэл хүдөө ажал... түргөөр соносхогд... жэлдэ малаа һайнаар... рэгтэ хүн зониие ... мэридэ туһалха ... байна. Тиигэбэшье ... та энэ үүсхэлые ... 5—7 хоногоор ... юм.

Түрүү дүй дүршэ... рэг болгохын тула ... шэнүүд яһала ... Яруунын совхоз залу... түлжүүлхэ, шахан т... дүршэл шудалаа һэн. ... тэйнь танилсуулхын ... гуудай, ажахынуудай ... шадэй болон мэргэ... тэндэ эмхидхэгдэһэн ... дүршэлые харуулһан ... дые газетэнүүд үрг... ажалшадта хөөрэжэ ... юм. Тиигээдшье тэрэ ... республика доторнай ... тэрүүлэгдэжэ эхил...

Зүгөөр иимэ ... үсөөн. Түрүү дүй дүр... дээсэл муугаар эм... шээнь, республикын ... лон луговодуудай 19... дэлмэриин дүн ту... Ивалгын туршалгын ... но-техническэ мэдээ... пагандын таһаг 1969 ... лиин 10-да хэблүү... Энэ жэлэйшье дүн ... иимэ байдалтай. Га... публикымнай хонише... гөө дүн хүлеэһээр ...

Партийна, совет... болон ажахын орган... дээсэл үргэнөөр эр... ажалшадай анхарал ... гатай. Тиихэдэ ... асуудал болохо ажал... шэлүүлхэ хэрэгтэ ... шье ехээр табиха бо... лэй хэрэг һайнаар ... болон ажалай журам... жүүлхэ ябадалд... нүлөөлхэ ёһотой.

Министерство, алба... приятии болон эмх... ударидагшадые ажал... литическэ элидхэл ... ажал хэрэг тушаагаа ... байдагаар хүмүүж... болонобди.

Хото болон хүдөө ... партиин ба гүрэнэй ... политикын хэр бэелү... һан тухай, табан ... дүүргэлтын ябаса тух... ка реформо бэелүү... залнууд экономическ... гол зүйлынь болохо...

Партийно-политич... хэрэгые һайжаруулха ... партийна, советск... комсомолой болон ал... дай гол анхаралаа ... лынь болоно. Парти... информаци хадаа ... низмын сурталай ёһо... һэлхэ, олониитын ал... дал имагтал ангиин ... лан шэнжэлэгдэһэн ...

Улаан-Үдын аймагай «Авангард» колхоздо Павел Клавдиевич Попов хори гаран жэлэй туршада жолоошоноор ажаллана. Арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн энэ нүхэрнай эдэбхи үүсхэлтэй коммунист юм. Хамта хүдэлдэг нүхэдтөө шэнэ һони хөөрэдэг, газетэнүүдые уншажа үгэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. К. Попов.

Доржо Балданович Жалсанов Захааминай аймагай Баян-Голой совхозой гурбадахи отделениин партийна эхин организациин секретаряар хүдэлхэ зуураа, хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Зураг дээрэ: Д. Б. Жалсанов.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

Л Е Н И Н

Дамба ЖАЛСАРАЕВ

1.

...р бата гагнаатай нэрэнь
...дэ наран шэнгеэр гэрэлтэнэл.
...э табан үзэгтэй үгэ
...нь, хуби заяаеынь элишэлиэл.

...ошогүй ута наһан соогуур
... томошуул, олон вождьнууд үнгэрөө.
...һан дэлхэй-гэрһэ:
...

...гээрээ хэн хүрэхэб үнэхөөрөө?!

... үзэл суртал, һургаалнууд
...лааб, бодото байдалтай ушарһаар?!
... нэдэһээр, гансал
...
...бшана илагдашагүйгөөр урагшаа.

... хүсэтэйл хада дошхоролдоно
харатан,
... һурамхи ха юм даа нилээхэн.
... эрьесэдэ шэнэ эршэ оруулһан

Юрэ бусын партияа хүтэлһөөрөөл хүтэлхэ
Ленин...

Табан үзэгөөр бата гагнаатай нэрэнь
Табан түбидэ наран шэнгеэр гэрэлтэнэл.
Мүнхэ гэжэ табан үзэгтэй үгэ
Мүн шанарынь, хуби заяаеынь элишэлиэл.

2.

Амитан боложо энэ дайдада ерээдүйдэм
Алтан дэлхэйһээ мордоһон байгаа даа.
Зүгөөр тэрэнэйл ашаар хүн болоо бэшэ аалби?!
Зүбөөр үгэһэн зүбшэл дорожь ургагдаа.

Мавзолей соогоо нойрсон байна бэшэ,
Манайнгаа дунда ябажал байна ходо.
Хатуу зам дабахадам—нюдэнэйм урда,
Хагсуу үе гаталхадам—зүрхэнэйм голдо.

Хүнһөө дээгүүр хүртэшэгүйгөөр мүнхэжэһэн
Хуулилан захирагша дарга бэшэл,—
Энэрхэг, шанга, сэсэн хёрхо эсэгэмнил,
Эгээл дүтын болохо түрүүшымни багшал.

...ТЫЕНЬ АНХАРХА

Соёлой хүдэлмэри

...н хүдөөгэйхид бүхы арга боломжоёо дуу... ...ишитынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэл... ...Үбһэ, таряа хуряалгын үедэ соёлшод һанаа ...үнгэргөөгүй, ажалшадай культурна эрил... ...гэһэн зорилготойгоор хүдэлөө. Наб... ...бэлдэлсэхын, үбһэ сабшалсахын хажуу... ...концерт табижа, лекци уншажа, хү... ...зархуулһан байна. Тиихэдэ бидэшье энэ ...н хажуу тээ байгаагүй, өөрынгөө хуби... ...оролдообди. Совхозой эдэбхитэдэй үүсхэ... ...эн воскресенигүүдтэ хабаадалсахаһаа ...эжэ байһан газарта хатар наада эм... ...баясхаланда хүртэһэн байхабди.

...байшангай дэргэдэхи агитбригада һаяшаг ...Сабшалан, бригада болон отаранууд ...гансал концерт табиха гү, али һо... ...уншаха гэһэн зорилго табяагүй, мүн ...зоной эрилтэ мэдэхые, һанамжа дурад... ...хые оролдоо. Тиимэһээ концертынгээ ...үргэлжэ шэнэлжэ, бүришье һонирхол... ...байна.

...най ябаагүй газар совхоз доторнай бай... ...нэгэ газарта һонирхолтой гоё концерт ...н һөөргөө бусахадаа тэрэ газартаа бого... ...али шэнэлэгдэһэн репертуартай концерт

...хуряалгын халуун хаһа үнгэрөө гэжэ би... ...нагүйбди. Үбэлдөө баһа шалгалта га... ...Гадна ерэхэ жэлдэ—В. И. Ленинэй тү... ...элэй ойе угтаха жэлдэ — бүришье ехэ ...хүдэлхэ, бэлэдхэл мүнөөнһөө ябуул... ...Тиимэһээ ноябриин һайндэр болотор соё...лойнгоо байшан заһабарилха хүсэлэнтэйбди. Барилгашадай дутамаг дээрэһээ бидэ, соёлшод, өөһэдөө бүхы ажалыень хэжэ, ямаршье уран дарханһаа гү, али шэрдэгшэһээ дутангүй хүдэлжэ, энэ һарын эсэс багта заһажа дууһахабди.

Энэмнай энэшье гэлэй. Теэд соёлшон бүхэн гол зорилгоёо мартанагүй. Үдэшэ бүхэндэ сугларна, хатар, дуунуудые, зүжэг болон бусадшье номернуудые бэлдэнэбди.

Жэшээнь, соёлоймнай байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн драматическа кружогойхид мүнөө драматург К. Финнэй «Бесхитростная история или старый дурак» гэһэн гурбан үйлэтэй зүжэг бэлдэжэ байна. Зүгөөр И. С. Михайловай хүтэлбэрилдэг драмкружок арбаад жэлэй туршада наяад шахуу зүжэгүүдые табижа, совхозойнгоо ажалшадые нэгэтэ бэшэ һонирхуулһан юм. Олон үйлэтэй зүжэг бэлдэхэнь тиимэшье бэлэхэн бэшэ ааб даа. Тиигэбэшье уран һайханаймнай хүтэлбэрилэгшэ И. С. Михайлов мэргэжэлтэ режиссёрһоо юугээрээшье дутуугүй, бэлиг шадабаритай байһанаа харуулба гээшэ. Драмкружогой ажалда совхозрабкоопой экономист Р. И. Паламошников, үхибүүдэй яслиин хүмүүжүүлэгшэд П. Н. Борина, Л. И. Хомякова гэгшэд илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадана.

Энээн дээрэһээ тобшолол хэхэдэ, соёлой байшангай дэргэдэ арадай театр эмхидхэхэ арга бии гэжэ һанамаар. Харин энэ һайхан һанал эрмэлзэлнай бэелүүлэгдэжэ шадаха ...

М. АХМАДУЛИН,
Зэдын аймагай Торини соёлой байшангай директор.

рассказ **ДОРЖИ ЭРДЫНЕЕВ**

Дулма

Би Дондогые холоһоо танибаб. Тархи нюсэгэн, һалхинда хиидэжэ, нюдыень халхалхадань үһэеэ гэдэргэнь эльбэн, нүгөө гараараа плащаа баринхай, вагонуудай сонхонууд руу алдангүй шэртэжэ байба.

Намайе ойлгожорхиходоо байра дээрээ һүрэн дэбхэрээд, юушьеб баяртайгаар һүхирбэ. Һүүлээрнь поездын тогтотор зэргэшэн гүйбэ.

Уулзалгамнай ехэ халуун байгаа һэн. Жэл харалсаагүй бидэ хоёр ухаангүй хүхилдэбэбди. Хүрэ хүрэһөөр хөөрэлдэхэшье юумэмнэй олдобогүй. «Тураа гээшэ гүш даа? Шэгшни нимһал, сайруу!—гэжэ тэрэ хэлээд, чемоданиием барижа саашаа ябаба.—Энэ чемодан соошнишье мүртэй юумэн үгы ха даа...»

Дондог үнөөхил зандаа даа. Студент хүн гэдэһэ ургашаһан, чемоданаар дүүрэн зөөритэй ябаха гэжэ һанана гээшэ гү? Хүн бүхэниие өөртөө адляар жэшэхэ гэжэ яаха юм. Би тиимэ зөөриншэ һаа гү, али бардам түрэлхидтэй байбал, иимэ «нимһал шэгтэй» харагдахашьегүй байжа болооб. Теэд яахабши, нүхэрни һанаһанаал хэлэнэ. Тэрэ анханайл иимэ һэн.

Харгын хажууда жэрылдэтэр таһан машинануудта ерэбэбди. «Аа, зүб, «Москвич» худалдажа абааб гэжэ бүри үбэл байхада бэшээ һэм шуу!»,—гэжэ минии һанахатайшье сасуу, Дондог нэгэ шэнэхэн машинын үүдэ нээжэ: «Һуу!»—гэбэ.—Манайда сэхэ ошохомнайб даа?» «Тиигэел, намда хамаагүй,—гэжэ харюусаад, би асуубаб.—Һамганшни гэртээ гү? Яажа ерэлсээгүйб?»

Дондог минии энэ асуудалда хүрэһөөр харюусабагүй. Машинаяа ехэ харгыда оруулжа, нэгэ сигаретэ амандаа зуугаад, хүндөөр шуухирһанай удаа хэлээ һэн: «Һаланхайбди бидэшни. Хүбүүгээ абаад ябашоо һэн. Шүдхэрые, анхан дэмыл юумэн болоһон байгаа даа. Дулмые ши һамга абаһан һаашни таарахал һэнта гэжэ һанагшаб. Ехэл хүнгэн бодолтой амитан байшоо!»

Ехэ хүйтөөр, хойшо урагшагүй дураа гутаһан хүнэй янзатайгаар Дондогой хэлэхэдэ минии сэдьхэлдэ гансата харанхы болошобо. Таһаршагүй гурбан нүхэд бэлэйбди. Эдир наһамнай балшар багаһаа Удагантынгаа үнгэтэ сэсэгүүдэй дунда үнгэрөө һэн. Хорёо хадхажа һуудаг бэлэйбди. Бидэнине хүн зон хүршэ айлай үхибүүд гэжэ оройдоо һанахагүй, аха дүүнэр шэнгеэр хандадаг бэлэй. Эжэлшэшэһэн энээхэн хани нүхэсэлдэмнэй залинта аадар буухадаа сээжэ зүрхэндэмнэй түрүүшын дура һэрюулээ һэн. Хуби заяамнай бүришье хүшэр зам заагаа — Дондог бидэ хоёр Дулмадаа адли дуратайнууд байшоо бэлэйбди.

«Даши, ши намһаа сэбэрхэн басага олохолши даа! Юу муудаа гээшэбши? Зоригтой ябыш, эрэ хүн ха юмши! Харин бишни Дугартаяа үлэхэм даа. Колхоздоо байя гэнэ. Ши гансаараа институтда ошохо болобо гээшэш. Бү ай, бидэшни шамдаа туһалхабди!»—гэжэ тиихэдэ, намайе Москва үдэшэхэдөө Дулма хэлээ һэн. Нилээд муухан мордоо бэлэйб.

Бидэ мүнөө ойр зуурахана ябаад лэ Шишковко хүрэжэ ерэбэбди. Минии институтда орохо намар Дондог Дулма хоёр түрэ хээд, колхоз дээрэһээ город хүрэжэ ерээ һэн. Тиихэдэ Дулма намда иигэжэ бэшээ бэлэй: «Түрэмнэй хоёр үдэр үргэлжэлөө. Намайешни түрэлхидни үмдэхэ хубсаһыем, гэр соохи барааем хүсэд бэлдээд хүргэжэ үгөө гээшэ. Харин Дугарай түрэлхид хамтаржа, шэнэ гэр худалдажа абаад бэлэглээ һэн. Хоёр хашараг, зургаан хонин, үшөө мүнгэншье ороо. Иигээд лэ бидэшни зарим зоной бүхы наһаараа хүдэлжэ суглуулдаг зөөритэй, хубсаһахунартай, гэр бараатай болошообди. Һанахада ехэл жэгтэй даа. Мүнөөнэй түрэ иимэл болошоо гэжэ зон хэлсэнэл даа. Шиниингээшье һамга абахада оролдохол байхабди... Зай, саашань яагаад город ерэһэнээ бэшэһүүб. Колхоздоо хоёр һараһаа үлүү миин байгаа һэмди. Тиигээд лэ нэгэтэ Дондогни город ерээд ошоходоо, Улаан-Үдын хойто захада, Шишковкодо, нэгэ гэр худалдажа абаха гэлсээб, газаагаа сэсэрлигтэй, түмэр хоолойгоор уһан ерэдэг, һайн байратай гээ һэн. Би балай дуратай бэшэ байгааб. Теэд яахабши, Дондог һурахабди, хүдэлхэбди гээд лэ түрэдэмнай сугларһан бүхы зөөриеэ худалдаал даа. Ехэ мүнгэн болоо һэн. Яһала бэрхээр наймаасалдажа, үшөө горитойхон мүнгэтэй үлөөбди. Иигэжэ бидэшни городто түбхинөөд, Дондог түмэр харгыда, би магазинда хүдэлдэг болоод байнабди...»

Табан жэлэй саана Дулмын бэшэһэн эдэ үгэнүүд мүнөө ямар элихэнээр һанагдана гээшэб! Ехээр нүхэдтөө атаархаһандаа юм гү, али тэдээндээ адли нютагтаа үлөөд талаан туршабагүйб гэжэ һанаһан хадамни юм гү, юрэдөөл ехэ бүхөөр намда хадуугдаһан юм. Теэд тамын амитан тамадаа жаргалтай гэдэгтэл, бишье институт дүүргээд, үшөө нүхэдэйнгөө урда баһал һайрхаха юумэтэй бусабаб гэжэ Дондогтондо телеграмма сохижо байхадаа һанаа бэлэйб. Тиихэдэ нүхэдэймни жаргал иигэжэ һандаршаһан байха гэжэ һанаагүй һэм даа.

Дондогой гэр—нарһаар бариһан томо байшан. Түмэр хушалтань, ханань шэрдээтэй, жэмэстэ модод соо умбанхай, үндэр хашаагай саана оршодог. Газаань хайр шулуун шабар хоёроор шудхажа бариһан гараж бии. Зунай наранда игааха верандатай. Эндэнь намартаа ехэл һайхан байдаг даа. Зосоогоо мүльһэтэй подполи соонь мяхан шэнэ зандаа барагдадаг, тэндээ мүн элдэб архи хадагалха. Харин жэмэсынь гэжэ ноормогүй. Хүршэ үбгэжөөлдөө базаар дээрэ үдэр бүри худалдуулхадань хородоггүй. Бидэ нүхэдынь Дондогойдо сугларха дуратай байһамнай ойлгосотой бэээ даа. Иимэ байдал түхеэрхэ гэһэн бодол харахан һанаандаа заатагүй зангидахаш. Заримамнай туршаадшье үзэдэг. Теэд бирадаггүйбди. Энэ талаар тусгаар шадабари хэрэгтэй байгаа юм.

Би Дондогой өөрынь түхеэрһэн душ доро бэеэ угаажа байтараа гэрэйнь баруун тээ омогоор һаглайлдадаг үлирэй гурбан эшэ үгылжэрхибэб. Бидэ нёдондо хабар, тэрэнэй сэсэглээд байхада. Дулматай дүрээ абхуулхадаа тэдээн доро һуугаа бэлэйбди. «Эдэшни ехэ һайханаар сэсэглэдэг. Зэрлиг аад, үрэнь жэжэ, наймаашье болодоггүй. Энээндэнь Дондог дурагүй агша. Харин намда Удагантымнай хойто үндэрэй үлирэй эшэнүүдые һануулдаг. Тэндэ бидэ наадаха дуратай һэмнайбди!» —гэжэ Дулма тиихэдэ хэлээ һэн. «Яажа эдэ мододоо отолуулаа гээшэб? Харыш, газарыень хүрзөөр һэндэлээд, үхэр нюдэ тарижархёол! Энэ Дондогойл ажал ёһотой»,—гэжэ би һанаха зуураа сарай доро мяха шаража, хартаабха сэбэрлэжэ, мангир арилгажа һууһан нүхэрһөө: «Тэрээ тэрээхэн гэрэй баруугаархи үхэр нюдэдшни жэмэс үгэдэг болонхой гү?»—гэжэ асуубаб.

Дондог нэгэ юрэ буса ондоохоноор, һэжэг түрэнгеэр нам руу халта хараба. Һүүлээрнь жажалжа байһан хилээмэеэ саашань залгяад: «Дулма шамда бэшэһэн байгаалтай? Гэдэ үлирэйшни эшэнүүдһээл боложо халбагамнай хахараа һэн»,—гэбэ. Гайхаһан би түргэхэн: «Үгы, юушье бэшээгүй һэн лэ. Таанадые һалаа гэжэ энэ өөрһөөшни дуулаад лэ гайхажа байнаб!»—гэжэ харюусаад, хубсаһаа ябууд үмдэһөөр хажуудань ерэхэдэмни: «Тэдэ үлирэйшнил эшэнүүдһээ болоо һэн.—гэжэ тэрэ һанаа алдан дабтаад, хоротойшогоор дахин Дулмаяа муушалба. — Эхэнэр хүнэй үһэниинь уташье һаа, ухаанинь богони гэжэ зон дэмы хэлсэдэггүйл байгаа. Минн тулюур хүнгэн бодолтой даа тэрэш. Үмдэхэ хубсаһатай, амаа таглаха хилээмэтэйл һаа Дулмаш һанаа амар. Харин ерээдүйнгөө түлөө тэмсэхэ, эдлэхэ жаргалаа түхеэрхэ гэжэ мэдэхэгүй... Бурхан зүг, хүбүүемни зүдэрүүлһэн байг даа, яагша аабиб!.. Алимент түлэхэ гэхэдэм арсаа һэн. Иимэл амитан шуу даа!»

Дондогой үгэнүүдһээ багсаахадам, тэрэ һамгандаа ехэл хоротой хэбэртэй. Сэдьхэл зүрхэндөө нэгэ юумээр ханангүй үлэһэн хүн иимэ байдаг. Нүхэрни хороо ехээр бусалаа, тиигээд харюугаа абажа шадангүй үлөөд лэ иигэжэ байна хаш. Өөртэнь халуун дуратай һамганайнгаа гэнтэ орхижорхиходо баһуулааб гэжэ ойлгоол гээшэ ха. «Хаана ошохо һэм даа, ерэхэл байха! Би иигэжэ аашалһанайнь, намайе хүн зондо хэлсүүлһэнэйнь түлөө тэрээндэ харуулха байхаб!—гэжэ тэрэ үргэлжэлүүлбэ. — Нам тушаа удагантынхид юун гэлсэнэ гэжэ һананабши? Дондог һамгаяа хүбүүтэйнь улаа нюсэгөөр үлдөө, ондоо эхэнэртэй холбооридоо гэлсэнэ. Ехэ зөөритэй болоходоол тэрэнээ өөрөө эдлэхэ гээ юм ха даа гэжэ хэлсэнэ гэнэ! Иигүүлжэ байхада ямар гэжэ һананаш? Попробуй, тэдээндэ Д у л м а өөрөө ошоо гэжэ хэлэ. Үнэншэхэгүйл... Муухайл байна даа, хии тала дундаһаа, нэгэ бузар һамганай эрхэхэдэ, гэмтэн болоод зондо шоо үзүүлжэ ябахаш!»

Дондог багаһаа иигэжэ сэдьхэлээ хүдэлхэдөө ород, буряадые холижо байгаад өөрынхеэ буляалдадаг һэн. Хэнэйнь зүб, хэнэйнь бурууе Дулматай уулзаагүйдөө ойлгожо абахань бэрхэтэй гэжэ мэдэбэб. Энэ бодолыем тааһан юм шэнги: «Ши уулзахадаа тэрээндэ хэлээрэй — Дондогшни шамдаа гомдоно гэжэ. Нээрээшье ойлгохоо яана гээшэб, би ганса өөрынгөө түлөө оролдоногүйлби, хүбүү, һамгаяа ядамаргүй. Хүнэй зэргэ ябуулхал гэнэ ха юмбиб. Тэрэ үлирнүүдые малтажа хаяхадаа, үхэр нюдэл ехые ургуулдаг болохо гээлби. Тэрэшни мүнгэн болостойл!— гэжэ хэлэбэ,—Мүнгэн. Энээнгүйгөөр мүнөө сагта нэгэ алхамшье хэжэ шадахагүйш, тиигээдшье бишни архидадаг, һэбхирдэг хүн бэшэб. Үшөө ямар үбгэн Дулмада хэрэгтэй байгаа юм?»

Нээрээшье Дондогой хэлэдэгээр, мүн би өөрөөшье тингэжэ тухайлнаб, мүнөөнэй залуу эхэнэрнүүд минии энэ нүхэртэ адли үбгэнтэй болоо һаа, талаан гэжэл һанаха байха даа. Оройдоол дүрбэ-табан жэл соо иимэ һайн байдал түхеэрхэ, үмсэдөө хүнгэн машинатай болохо гээшэш бэрхэл, эрын шадаха ябуулга ха юм. Атаархахадаа зариман түрэ дээрэнь ехэ зөөри сугларна һэн гэлсэдэг. Теэд Дондог Дулма хоёрһоо дутуугүйгөөр түрэ хэһэн аад, тэрэнээ барижа, үдхэжэ шадаагүй залуушуулые мэдэхэлби.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

АЖАҺУУДАЛАЙ ЭРИЛТЭ ХАНГАХА ЗОРИЛГООР

Вера Шаманова Света Базарова хоёр ажаһуудалай эрилтэ хангаха Баргажанай комбинадай Хурамхаандахи филиалда бүд хубсаһа эсхэгшэдээр гурбадахи жэлээ хүдэлнэ. Мэргэжэлээ богони болзор соо эрхимээр шудалһан эдэ хоёр һара бүринингөө даабарие ходо үлүүлэн дүүргэжэ, ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Шаманова, С. Базарова.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

Энэ гурбан дабхар шэнэ шулуун байшан соо Хяагта хотын болон хүдөөгэй зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые хангадаг түб предпрняти түбхинэнхэй. Эндэ эхэнэрэй, эрэгтэйшүүлэй, үхибүүдэй пальто, костюм, плати, үмдэ, самса болон элдэб янзын гутал оёхо, хуушан гутал, хубсаһа заһаха таһагууд бии. Час болон ажаһуудалай бусад хэрэгсэлнүүдые заһабарилан һэльбэхэ мастерской, парикмахерска нээгдэнхэй.

ДООДО ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хяагтын ажаһуудалай комбинадай байшан харуулагдана.

Ф. СОРӨКИНОЙ зураг.

...АПИТАН НИ, ...РЭНЭЙ ДАЙШАЛХЫ НҮХЭД

*** ЭДЭНЭР РЕСПУБЛИКЫНГАА ЕРЭЭДҮЙЕ АРШАЛАН БААТАРЛИГААР ТЭМСЭНЭ.**

*** НГУЕН ХОНГ НИ, ЛЕ ТУНГ, МАЙ ВАН КЫОНГ БОЛОН БУСАДТАЙ ТАНИЛСАГТЫ.**

...ан Нгуен Хонг Ни гэг...дар нэрые нэгэтэ бэшэ ...а һэмди. Һаяхана «Нян ...етэ уншахадаа, тэрээн...амай Демократическа ...кын Геройн нэрэ зэргэ ...он тухай Указ анхараа ...н. Вьетнам сэрэгэй лёт... айлшалжа ошоходоо, ...апитантай уулзашаха... сэхыень хэлэхэдэ, һэ...егүй ябаа бшуубди.

...р набтаршаг, туранхай ...етчигуудай ногоон ком...мдэһэн капитан Ни нү...утээрээшье илгаагүй ... Манай эндэ зорижо ...шар, тэрээндэ үзүүлэг...гаа онсо анхарал капи...тэл аягүйрхүүлнэ хэ...апитан хамагай һүүлдэ ...рээд, гээгдэһэнэйнгээ ...исэл гүйба. Теэд юун...ысень бидэ һайн мэдэ...абди. Мэнэ һаяхана ... самолёдһоо буугаа ...

...д часай урда тээ аэрод... ерэхэдэмнай, ма...уулаагүй һэн. Нэгэ бага ...мнай дурадхаа.

...улай дохёо соносхог...э часовой ушар байда...анда ойлгуулаа һэн.

...үндэ аюулай дохёо со...юб?—гэжэ капитан Ни...убабди.

...ытагааниинь нюуса бэ...—гэжэ тэрэ харюусаба. ...бүри шахуу американ тагнуулай самолёдууд республикымнай агаарай хилые эмдэнэ, нэбтэрэн ороно. Иимэ аашануудынь юрын хэрэг болоһоор үнинэй юм. Мүнөөдэр хүршэнэрнай манһаа уритаа. Манай частиин харюусалгадаа абаһан зоно үшөө хүрөөгүй ябахадань, тэрэ тагнуулай самолёдые һүнөөгөө бшуу.

Комиссар Ле Тунг клуб орохыемнай уриба. Аяга сай ооошохо зуураа, нүхэр ёһоор хөөрэлдэнэбди. Тиихэдээ капитан Ние өөр тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень гүйбабди. Тэрэнэй намтар бусад олон нүхэдэйхиһөөнь юугээрээшье илгаагүй гэхэдэ зүбтэй. Ни 1936 ондо Урда Вьетнамда түрөө юм. Эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө вьетнам арадай хэһэн дайнай жэлнүүдтэ ябаган сэрэгтэ алба хээ. Индохитадта эб найрамдалай тогтоходо, Ни Хойто Вьетнам нүүжэ, сэрэгэйнгээ албаа үргэлжэлүүлээ бэлэй. Удаань Вьетнамай Демократическа Республикын засаг түрэ Ние Советскэ Союз летчигуудай училищида һурахыень эльгээгээ.

— Түрүүшын үедэ намдашье, нүхэдтэмнишье ехэл хүндэ бэлэй,—гэжэ Ни дурсана.—Революциин урда тээ хэмнайшье һураха арга боломжотой байгаагүй. Армида алба хэхэ үедөө олоһон һургуулимни яахын аргагүй багадаад байгша һэн. Совет багшанар, инструкторнуудай туһаламжаар олон юумэндэ һурааб, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлээб. Эхэ оронойнгоо хуби заяанай түлөө харюусалгаяа мэдэрхэдээ, бүришье хэшээл оролдосотойгоор һурадаг һэмди. Американ ээрхэг түримхэйшүүлэй Эхэ орониемнай хайра гамгүй бомбодожо байхадань, бэшэ яалтай болонобибди?! Холын Вьетнам нютагһаамнай эльгээһэн газетэ, бэшэгүүдые саг үргэлжэ абадаг байгаабди. Тиихэдээ харатан дайсанһаа үһөөгөө абахал аабзабди гэжэ шүдөө зуун шэбшэгшэ бэлэйбди. Гартаа буугаа барижа, тэмсэлдэ шармайха сагаа тэсэжэ ядан хүлеэгшэ һэмди. Теэд тэрэ сагнайшье тулажа ерээ. Эхэ ороноо бусаад байхадаа, түрүүшын герой-летчигууд Чан Тань, Нгуен Ван Бай гэгшэдэй баатаршалга тухай соносоо һэм. Тэдээн шэнгеэр дайсадаа хяа һамна сохихоёо эрмэлзэхэ гээшэ бидэнэртэ, залуу летчигуудта, гол хуулимнай болонхой. Би олохон тулалдаанда хабаадааб. Зүгөөр түрүүшымни амжалтатай агаарай тулалдаан ой ухаандам бүхөөр хадуугдаа һэн.

Наратай сэлмэг тэрэ үдэр хүршэ провинцинуудые американ самолёдууд бомбодожо байна гэһэн сошордолтой мэдээсэлнүүд хара үглөөнһөө эхилээд абтаа һэн. Бидэшье бэеэ зэһэнхэй, добтолго тухай дохёо хүлеэжэ байбабди. Удангүй бултадаа өөһэд өөһэдынгөө самолет тэшэ шэглэбэбди. Машинынгаа хажууда комиссартаяа уулзашооб. Тэрэ нэгэшье үгэ хэлэнгүй, гарыемни баряа һэн. Теэд дэмы үгэ хэлээд яалайб! Шадабаряа, мэргэжэлээ харуулха саг тулаа.

Дайсадай самолёдуудые угтан добтолхо тухай захиралта үдэ багта абтаба гээшэ. Манай машинанууд халхабша дороһоо гараад, хойно хойноһоонь агаарта дэгдэжэл байба. Командна пунктһаа дайсад самолёдой зорижо ябаһан зүг шэг тухай, мүн бусад мэдээсэлнүүд саг үргэлжэ дамжуулагдана. Секунда бүхэндэ хоёр талын хоорондохи зай хороно. 30—25—20 километр... Дайсанай самолёдууд хара точконууд болон урдамнай харагдаба. Тоолоходомни, хорёод гаран хэбэртэй. Командна пунктдаа дары мэдээсэбэб. «Энэ сагтаа добтолгодо орогты!»,—гэһэн захиралта харюудань абтаба. Абяагаарнь тухайлхада, комиссар хэбэртэй. Зүб лэ захиралта гэжэ ойлгожо байбаб. Американ самолёдуудаа адагланаб. Тэдэ Ханойе тойрожо гараад, наранай элшэнүүдые далдалан, араһаань орохо һанаатай гэжэ ойлгобоб. Тиихэдэнь дары түргэн шиидхэбэри абабаб. Үүлэ далдалан, тэдэ самолёдуудые амадан гарабабди. Хара хараһаар ябатарни, һүрэгые толгойлоо самолёт минии ракетын хараа соо орошобо. Тиихэдэнь лэ кнопкоёо даражархибаб. Ракетэ урагшаа зуралзаба. Тэрэ дары аймшагтай шанга абяатай нэерээн соностошобо. Гал дүлэөр улабхиһан «Ф-105» самолёдой доошоо уни бутаран унажа ябахые обёорбоб. Американ самолёдууд нягта жагсаалаа алдажа, хайша хайшаа таража эхилбэ. Заримаиинь гэдэргээ буляалдаба. Бомбоёо дайралдаһан лэ газартаа хаяна...

Би тэрэ 1967 оной ноябриин 7-ной үдэрые хэзээшье мартахагүйб. Түрүүшынгээ илалтые Октябриин революциин 50 жэлэй ойдо зорюулаа бэлэйб. Саашадаашье агаарай байлдаануудта дадагдаа һааб даа. Манай сэрэгэй частиин самолёдууд олол дахин агаарай байлдаа хээ. Зуу гаран дайсадай самолёдууд манай хүсөөр үнэһэн тоборог боложо һүнөө. Би 8 самолёт унагаанхайб. Теэд эндэ ганса минии габьяаһаа юумэн дулдыдаа бэшэ бшуу. Юуб гэхэдэ, дайсанай нэгэ самолёт буудан унагааха хэрэгтэ хэдэн арбаад хүн агаарташье, газарташье хабаадана ха юм.

Комиссарай нюдэд омогорхолоор халима дүүрэн. Үнэхөөрөөшье иимэ баатар хүбүүдые хүмүүжүүлэн гаргаһан хүн омогорхохооршье юм ааб даа! Хорёод гаран жэлэй туршада Ле Тунг залуу сэрэгшэдэй замай залуурһан боложо ябаһан намтартай юм.

— Капитан Ни иигээд самолёт унагаахаяа болишохо бэшэ бшуу. Үшөөл дайсад тэрээнтэй ушархал байха,— гэжэ комиссар тобшолоод, хажуудань һууһан ахалагша лейтенант Кыонгдо хандажа:

ВЬЕТНАМҺАА ЕРЭҺЭН БЭШЭГ

— Зай, шимнай хэзээ нүхэрөө хүсэхэ гэжэ һананаш?—гэбэ.

Май Ван Кыонгын ажабайдалай намтар капитан Нигэйхидэл тон адли. Армида алба хээ. Тиигээд СССР ошожо сэрэгэй летчигуудай училищида һураа. Хэдэн арбаад агаарай тулалдаануудта хабаадаа. Өөрөө юһэн американ самолёт унагаагаа. Бидэ Кыонгтой нэгэ бага урид дайшалхы машинануудай дэргэдэ танилсаһан байгаабди. Ракетэнүүдээ жэрытэр зэргэлүүлэн зогсоһон эдэ һүрөөтэ дайшалхы самолёдуудай наранда ялбан байхыень харахадаа, Кыонг тэсэнгүй совет машинануудые үнэн зүрхэнһөө магтажа ороо бэлэй. Мүнөө бидэ Кыонгтой тиихэдэ эхилһэн хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлбэбди.

— Парти бидэндэ ёһоор лэ һайн машинануудые найдаа гээшэ,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.—Американецууд Вьетнамда айхабтар хүсэтэй агаарай сэрэгтэй байбашье һаа, вьетнам арадые илажа шадаагүй. Шадахашьегүй. Бидэ эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэнэбди, түрэл социалис Эхэ ороноо хамгаалнабди, тиимэһээ манай илалта найдамтай.

Хөөрэлдэһөөр һуутарнай сагшье түргэн ябашаһан байба. Бидэнэр клуб сооһоо гарабабди. Үүдэн дээрэнь дайшалхы габьяа харуулһан сэрэгшэдэй нэрэнүүд аржытар һиилэгдэнхэй. Капитан Ни, ахалагша лейтенант Кыонгын нэрэнүүдтэй эндэшье ушарбабди. Тэрэнэй нэрэнүүдэй хүсэнэг соо улаан табан хушуунууд яларна.

— Ерэхэ жэлнай ойн баярай жэл гэжэ баранда мэдээжэ,—гээд комиссаар Ле Тунг хөөрэнэ. —Владимир Ильичэй түрэһөөр зуун жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ бэлдэжэ байнхайбди. В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалха зорилготой тусхай курснуудые эмхидхээбди. Бүхы дэлхэйн үгытэй ангиин вождиин ажабайдал болон революционно ажал ябуулга тухай хөөрэһэн материалнуудые шудалнабди. 1970 ондо бүхы вьетнам арад түрэл партиингаа тогтоһоор 40 жэлэй, мүн республикынгаа 25 жэлэй ойе тэмдэглэхэ юм. Эдэ ойн баярай хүндэлэлдэ манай часть мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлдээ эрхим һайн үрэ дүн туйлалга хадаа ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха эгээн найдамтай нүхэсэл мүн болоно. Тиимэһээнь лэ сэрэгшэ, командир бүхэн тодорхой уялгануудые абанхай. Уялгануудаа эрхимээр дүүргээд байбалнь, тэрэнэй нэрэтэй хүсэнэг соо нимэрхүү улаан табан хушуунууд табигдадаг,— гэжэ комиссар бидэндэ ойлгуулба. Харахадамни, летчигуудай обогтой хүсэнэгүүд соо улаан табан хушуунууд яһалал олон.

—Дүнгүүдыень гаргаад, Вьетнамай Ажалшадай Партиин Центральна Комитедтэ элидхэхэбди,—гэжэ Ле Тунг нэмэбэ.

...Бусаха замдаа, гараса дээрэ, хаарбаза хүлеэжэ удабабди. Жолоошод брезент нэмэргэ доро сугларaад, ногоон сай оошоно. Эгээл энэ үедэ аали номгон байдалые реактивна самолёдуудай һүрөөтэ абяан эмдэнэ. Дээгүүрнай мүнгэн сагаан МИГ-үүд һомон шэнги зуралзан гараба. Тиихэдэнь алининь капитан Ни, ахалагша лейтенант Кыонгын хаб гэжэ шэбшэжэшье үрдеэдүйдэм, тэдэмни сэнхир хүхэ тэнгэриин хизааргүй алад соо шэнгэн үгы болошобо...

В. НИКОЛЬСКИЙ,
Б. ШУМЕЕВ,
АПН-эй корр.

Ханой.

Октябрьска районой дэбисхэр дээрэ нээгдэһэн үргэн энтэ «Дружба» гэжэ кинотеатр богонихон болзор соо нииолэл хотымнай ажалшадай дунда суутай болоо. Эндэ совет болон харин гүрэнүүдэй шэнэ шэнэ фильмүүд табигдана. «Дружба» кинотеатрай нилээд ехэ зал хэзээшье хооһон байдаггүй. Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжын шэмэг болоһон энэ кинотеатр манай штатнабэшэ корреспондент П. Бурмакинай фото-зураг дээрэ харуулагдана.

АН АМИДЫГААР БАРИГШАД

Сибириин гүн тайга элдэб янзын ан, шубуудаар баян гэжэ хэндэшье мэдээжэ.

Намарай сагта «зөөлэн алта» олзоборилхоёо хэдэн зуугаад ангуушад хүбшэ тайгада гарадаг юм. Эдэнэй дунда юрын ангуушанай хэрэгсэлһээ гадна урьха, гүльмэ, мэшээг, аргамжатай ангуушад олон. Эдэнэр ангуудые гэмтээнгүй, амидыгаар бариг. шад гээшэ.

Эрхүү хотодохи Зүүн-Сибириин ангай комбинадта Красноярскын хизаарһаа, Тувын, Буряадай, Яхадай АССР-нүүдһээ, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудһаа элдэб янзын ангууд жэлэй дүрбэн сагта таһалгаряагүй тушаагдажа байдаг. Ангай энэ комбинат тушаажа абаһан ангуудаа оронойнгоо, мүн хари гүрэнэй зоопаркнуудаар, бэшэ нютагуудаар байрлахынь тараадаг.

— Ангуудые амидыгаар. гэмтээнгүй барижа тушааха гээшэ тиимэшье амар хэрэг бэшэ. Баабгайн гүлгэ, хэрбээ эхынь байгаа һаа, барихада аюултай. Юуб гэхэдэ, эхэ баабгай аюулда ороһон хүбүүгээ абархын тулада хүцдэ доотолдог, юунһээшье айдаггүй бшуу.

— Ан ба шубуудые амидыгаар бариха тусхай экспедици комбинат жэл бүри эмхидхэдэг. Эндэ комбинадай бэрхэ ангуушад хабаадалсадаг, — гээд, комбинадай директорэй орлогшо Василий Сергеевич Шеметов хөөрэнэ.

Энэ жэлэй июль-август һарануудта тус комбинадай экспедици Красноярска хизаарай хахад арал — Таймыр дээрэһээ 90-ээд улаан хүзүүтэй галуунуудые барижа тушаагаа. Энэ галуун гансал манай Сибирьтэ ажамидардаг юм. Эндэхид бариһан ан, шубуудаа Москвагай, Алма-Атын, Таллинай зоопаркнуудта, мүн хилын саана эльгээнэ. Ангуудые амидыгаар холын газарнуудта эльгээхэ гээшэ баһал хэсүү, халтад гэбэл тэдэнь үхэшэдэг. Байгал далайда ажамидардаг хаб загаһа баримсаараа мэшээгүүд соо хэжэ, тэрэ дороо Эрхүү хото ябуулна. Тэндэһээ саашань комбинадай хүдэлмэрилэгшын харууһалалга доро самолёдоор дам ябуулагдана. Хаб загаһан уһанһаа гараад үни сагта байхадаа, нюдэдынь нёлбоһотожо муудадаг, тиимэһээ саг үргэлжэ нойтон бүдөөр нюдыень жэгнэдэг байна. Баабгай, боро гүрөөһэ, туулай гэхэ мэтэ ангуудые юрын вагонуудта ашажа ябуулхада ямаршьегүй.

Дурсагдагша ангай комбинат гансал ангуудые амидыгаар барижа ябуулдаг бэшэ, мүн сагаан хулгана, хархануудые үдхэдэг юм. Тэдэнь эрдэм шэнжэлэлгын лабораторинуудта эльгээгдэнэ.

А. СЕРЕДКИН.

Ангарск хото.

МАНАИ КОНСУЛЬТАЦИ

Мүнөө манай орон дотор, тэрэ тоодо республика соомнай колхознигуудай хамтын суглаанууд эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда үнгэржэ байна. Эдэ суглаанууд дээрэ колхозой шэнэ Жэшээтэ Устав зүбшэн хэлсэгдэхэһээ гадна, колхознигуудай ажабайдалтай холбоотой олон тоото бусадшье асуудалнууд сугларагшадай анхарал татана. Жэшээлхэдэ, колхозник эхэнэрнүүдтэ өлгохо тэдхэмжэ тухай асуудал олохон суглаан дээрэ табигдаа. Тэрэниие харааддаа абажа, тодорхой тайлбари уншагшадайнгаа анхаралда дурадханабди.

КОЛХОЗОЙ ГЭШҮҮН ЭХЭНЭРНҮҮДТЭ ТЭДХЭМЖЭ

Колхозой гэшүүн эхэнэрнүүд хүдэлмэришэн, алба хаагша эхэнэрнүүдтэ адли нарайлхынгаа урда тээ календарна 5—6 үдэр, түрэһэн хойноо тэды үдэр амарха эрхэтэй. Ядалдажа түрэһэн гү, али хоёр ба хоёрһоо дээшэ үхибүү гаргаа һаань, нарайлһанайнь хойто тээхи амаралта 70 үдэр болгогдодог.

Эмнэлгын зохихо газарһаа үгтэһэн больнична хуудаһанай үндэһөөр, колхозой гэшүүн эхэнэрнүүдтэ амаралта үгтэдэг юм.

Амаралтынь энэ үе соо жэрмэһэн болоһоной, нарайлһанай тэдхэмжэ хадаа колхознигуудай социальна хангалгын централизованно союзна фондһоо үгтэдэг байха юм.

Колхозой гэшүүн бүхы эхэнэрнүүд хүдэлһэн стажайнгаа ехэ багын илгаагүйгөөр тэдхэмжэ абаха эрхэтэй. Ямаршье шалтагаангүйгөөр хүдэлмэридэ хододоо гарадаггүй гү, али хүдэлмэриһөө бэеэ зайлуулаад ябадаг колхозой гэшүүн эхэнэрнүүдтэ тэдхэмжэ үгтэхэгүйдөө болохо.

Үгтэхэ тэдхэмжын хэмжээн ажалайнь стажай ехэ багаһаа, тэдэнэй наһанһаа болон бусад шалтагаанһаа хараадуулагдан түлэгдэхэ юм.

Жэшээнь, гурбан жэлһээ доошо бэшэ ажалай стажтай, ажалайнгаа стажаар 18 жэлдэ нэгэ жэлээр дутаһан, мүн партизан ябаһан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалид, орден хайрада хүртэһэн, нэгэ жэлһээ доошо бэшэ ажалай стажтай колхозой үйлэдбэриин новатор болон түрүүшүүл ябаһан колхозой гэшүүн эхэнэрнүүдтэ амаралтын бүхы үе соо тэдхэмжэ үгтэхэдөө, абадаг салин хүлһэниинь дүүрэнээр үгтэхэ. Колхозой бусад гэшүүн эхэнэрнүүдтэ амаралтынь бүхы үе соо олоһон салин хүлһэнэйнь гурбанай хоёр хуби үгтэхэ.

Хэрбээ нарайлхын урда тээхи амаралтань 56 үдэрһөө дээшэ гү, али доошошье байгаа һаань, хэды үдэр соо амарааб, тэды үдэрынь тоологдожо, тэдхэмжэ үгтэхэ. Нарайлһанайнь хойто тээхи амаралта түрэһэн үдэрһөөнь эхилжэ тоологдодог байна. Нарайлгынь урда тээхи амаралта 56 үдэрһөө дээшэ гү, али доошо байгаашье һаань, түрэһэнэйнь һүүлээрхи амаралта һунаагдаха, хороогдохогүй.

Энэ тэдхэмжэ тооложо гаргаха гурим тусхай дүримөөр тодорхойлогдонхой.

Колхозой гэшүүн эхэнэрнүүдтэ нарайлха болоһоной тэдхэмжэ үгэхэ материал уридшалан бэлдэгдээд, удаань тэдхэмжэ түлэлгэ социальна хангалгын районой таһагаар бэелүүлэгдэдэг байна.

Хэрбээ нарайлхын урда тээхи амаралта тогтоогдоһон (56 үдэр) сагһаа үсөөн үдэр байгаа һаань, нарайлһанайнь һүүлээрхи амаралтаар үгтэһэн тэдхэмжэдэ оруулагдажа тоологдохо. Хэрбээ нарайлалгын урда тээхи амаралтын тогтоогдоһон сагһаа дээшэ байгаа һаань, хэды үдэрөөр олон болооб, тэды үдэрынь нэмэжэ түлэхэ.

(Календарьһаа абтаба).

А. ФАСТЫКОВСКИЙ, юрист.

Спорт Спорт

БОРИС ЗОРИКТУЕВАЙ АМЖА

Һаяхан Химкидэ (Москвагай область) «Буревестник» бүлгэмэй залуу боксернуудай мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Эндэ Буряадаймнай арһан бээлэйн ээзд — Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Борис Зориктуев Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студент Сергей Железняк хоёр хабаадалсажа, горитойхон амжалта туйлаба.

Борис Зориктуев энэ тулалдаанда хоёр илалта туйлажа, СССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэтэй болобо.

Сергей Железнягай хүндэлэлэй табсанда гарахань нилээд хүшэр байгаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Ушарынь хадаа энэ нүхэрнай табан удаа ринг дээрэ гар... илалта туйлаа. Орон... һөө ерэһэн дүй дүр... сернуудтай тэмсэхэ... луу боксер Грузин... Шаламберидзе, Белор... рев, Украинын чемп... нэгэнтэ бэшэ орон... ябаһан Саратов хотын... шэдые илажа, түрүү... лэлгын түгэсхэлэй... хабаадалсаха болоһо...

Гадна энэ мүрыс... даһан амжалтада ман... кын шадамар бэрхэ... А. Атархановай, А. ... В. Ильинэй хубита... жэ онсолон тэмдэгл...

О. М...

„ГЕРОЙНУУД МАНАЙ ХАЖУУДА“

Һаяын үдэрнүүдтэ Буряадай номой хэблэлһээ журналист Евгений Александрович Голубевой «Геройнууд манай хажууда» гэһэн багахан ном барлагдан гаража, ниислэл хотымнай номой магазинуудаар тараагдаба. Автор энэ ном соогоо түрэл Буряад нютагай баатар хүбүүд, басагад тухай, эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэхи тэдэнэй хүшэр хүндэ ажабайдалые тодорхой һонороор бэшэнхэй. Энээхэн дэбтэртэнь ород басаган Анфиса Александрова, еврей ..., венгр Арап Хорват ..., Буряад хүбүүд, басага..., үнгэрһэн 50-яад жа... гэрэлтэ һайхан, ... Совет засагай түлөө ... хайрлангүй тэмсэ... үнэншэмэ гоёор ха...

Евгений Голубев... Буряадай комсомол... ойдо зорюулагдаһа... мүнөө үеын залууш... да һонирхолтой бай...

Л. Б...

ХИЛЬЫН САНАҺАА

ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ ★ РАДИО

АНГИИН ТЭМСЭЛ УЛАМ ШАНГАДАНА

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ЭРИЛТЭ ХАНГАГДАБА

САНТЬЯГО. (ТАСС). Дэлхэйн эгээл томо руднигуудай нэгэн болохо Чилидэхи «Теньенте» гэжэ зэдэй руднигай 10 мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшадай гурбан үдэрэй забастовко амжалта туйлажа дүүрэбэ. Забастовкошодой гол эрилтэнүүд хангагдаа. Үйлэдбэриин зэзд хүдэлмэришэдэй ба алба хаагшадай салин хүлһэ нэмээхэ, горнягуудай ажаллаха арга боломжо һайжаруулха баатай болоо.

СУХАРИХА БААТАИ БОЛОО

КАРАКАС. (ТАСС). Венесуэлын гүрэнэй предприятинуудай хүдэлмэришэд салин хүлһэеэ дээшэлүүлхэ, ажалтай байха ба бусад эрилтэнүүдээ хангуулжа шадаа. 140 мянган хүниие нэгэдүүлдэг Венесуэлын Ажалшадай конфедераци правительство хоёрой хоорондо иимэ хэлсээн баталагдаа. Иимэ хэлсээ туйлахын тула эндэхи гүрэнэй предприятинуудай хүдэлмэришэд гурба һара соо үсэд шангаар тэмсэжэ гараа. Тэдэнэй бата нэгэдэлтэй, эрид шууд шанга эрилтэ табиһан дээрэһээнь засагаархид сухариха баатай болоо.

АЖАЛШАД ИЛАЛТА ТУЙЛАБА

ПАРИЖ. (ТАСС). Корбеам хотодохи «Беген» гэжэ саарһа үйлэдбэрилэн гаргадаг фабрикын 2000 хүдэлмэришэд 10 үдэрэй турша соо забастовко хэжэ, илалта туйлаба. Хүдэлмэришэд салин хүлһэеэ нэмээлгээ, эрэшүүл ба эхэнэрнүүд ажалай түлөө адли түлбэри абаха эрхэтэй болоо.

Мабли хотын (Луара департамент) хирпиисын заводой хүдэлмэришэд найман үдэрэй туршада тэмсэһэнэй удаа салин хүлһэеэ дээшэлүүлээ, олон жэлэй туршада ажаллаһанай түлөө нэмэлтэ түлбэри абадаг болохонь.

Марселиин шорой хамагшад мүн лэ амжалта туйлаа. Засагаархид тэдэнэй салин хүлһые 17 процентээр нэмээхэ гэжэ зүбшөөлөө үгэбэ.

ШОХОЙ ХАМАГШАДАЙ ЗАБАСТОВКО

ЛОНДОН. (ТАСС). Лондоной үйлсэнүүд шорой хаядаг газарнуудтал адли болоно байна. Хоёрдохи неделиеэ үргэлжэлжэ байһан забастовкоһоо уламжалан иимэ байдал тохёолдоо. Забастовкошод салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табина. Мүнөө Лондоной 32 райондо забастовко боложо байһаар. Нүхэдтэйгээ талархаһанай тэмдэг болгон, Англиин бусад хэдэ хэдэн хотонуудай бог зөөгшэд мүн лэ ажалдаа гарахаяа арсаа. Забастовко бүхы орон дотор дэлгэржэ болохо гээд Лондоной хэблэл зааhа.

ИЗРАИЛИИН АВИАЦИИН ДОБТОЛГО

АММАН. (ТАСС). Октябриин 8-да, нютагай сагаар 6 час 25 минутада Израилиин хэдэн самолёдууд Эр-Рамта хотоһоо (Иорданиин хойто хуби) урагшаа оршодог Аш-Шаляль гэжэ районой гэр байрануудые ракетэнүүдээр, пулемёдоор буудаа гээд Иорданиин сэрэгэй түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Тэдэ самолёдууд зенитнэ артиллереэр буудагдаа.

Энэ хорото ааша гаргаха үедэнь энгэй хоёр хүн алуулаа. 3 хүн шархатаа.

Израилиин авиаци энэ һара соо Иорданиин агаар хүдар гурбадахияа добтолбо. Сэрэгэй түлөөлэгшын хэлэһэнэй ёһоор, 1967 онһоо хойшо Израилиин самолёдууд Иорданиин газар руу 130 дахин добтолһон байна.

Франкфуртын номой яармаг

БОНН. (ТАСС). Франкфурт-на-Майне хотодо уласхоорондын номой яармаг нээгдээ. 62 ороной 3 мянган хэблэлэй газар тус яармагта хабаадана. Тэдэ 200 мянга үлүүтэй ном, тэрэ тоодо 68 мянган шэнээр хэблэгдэн гаргагдаһан номуудые харуулха юм.

Социалис оронуудай, тэрэ тоодо Советскэ Союзай, хэблэлэй газарнууд өөһэдынгөө продукци тэндэ харуулхаяа абаашаа. ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэһэнэй ёһоор, совет экспозицида 2 мянган нэрэтэй номууд бии. Уран һайханай, научно-техническа, политическа, түүхын ба бусад литература, мүн словарьнууд ба учебнигүүд совет стенд дээрэ табигдаа. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай ойротоһонтой дашарамдуулан, В. И. Ленинэй зохёолнуудай түгэс суглуулбари, намтарайнь гурбан том, Ленин тухай үнинэй большевигүүдэй дурдалганууд стенд дээрэ мүн лэ табигдаа.

Швейцариһаа гаргагдахань

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). Швейцариин правительство Берно хотодохи Израилиин элшэд сайдта буруушаалгын ното барюулаад, Швейцарида байдаг Израилиин сэрэгэй атташе полковник Цви Алониие орон дотор байха ёһогүй хүн гэжэ соносхоо. «Мираж» гэжэ истребителиин двигатель тухай нюуса материалнуудые Израилиин тагнуулай түлөөлэгшэдтэ дамжуулһан Швейцариин эрхэтэн Фрауэнкнехтын муухай хэрэгтэ тэрэ хабаатай байгаа.

Энэ хэрэг мүрдэн шэнжэлжэ байһан Швейцариин мүрдэлгын органуудай мэдээнэй ёһоор, сэрэгэй атташе Цви Алон, тэрээнһээ урид атташе байһан генерал Нешемия Каин Швейцарида промышленна тагнуул хэдэг байһан.

«Зульцер» гэжэ компаниин хүдэлмэрилэгшэ, инженер Фрауэнкнехт 1968 оной хабар Израилиин тагнуулшадтай харилсажа эхилһэн байгаа гээд мэдээжэ болоо. 1968 оной намарһаа байгша оной сентябриин 23 болотор (арестовалагдаһан үдэрынь) тус тагнуулшан Швейцариин предприятинуудта бүтээгдэдэг «Мираж» гэжэ Франциин истребителиин двигательнүүдэй хэдэ мянган нюуса чертежүүдые Израилиин тусхай албатанда дамжуулан үгэжэ үрдиһэн байна.

Советскэ Союз нефтиингээ баялигые ашаглаха хэрэгтэнь Иргата саг үргэлжэ туһа хүргэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ирагай премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Салех Мехди Аммаш болон Иргата байдаг СССР-эй элшэн сайд В. Ф. Николаев гэгшэд ирак болон совет арадуудай хэтэ мүнхын хани нүхэсэлые батадхаһан һүлдэ-хүшөөе нефтеэр баян Хойто Румели гэжэ райондо пээжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Хайра гамгүйгөөр сохибо

ГУЯКИЛЬ. (ТАСС). Гуякильда сэрэгэй подразделенинүүд «Превимора» гэжэ банкын хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэеэ дээшэлүүлхэ эрилтэ табижа, забастовко хэхэдэнь хайра гамгүйгөөр сохибо. Забастовко хэгшэдые байра сооһоонь намнажа гаргаа, буутай хүрзөөр сохёо, нюдэ уһатуулдаг гранатануудые шэдээ. Тулалдаанай үедэ табан хүн шархатаа.

Забастовкошод үйлсэдэ гаража, иимэ зэрлиг муухай аашада эсэргүү демонстраци хэбэ.

Банкын алба хаагшадай федераци хашалта хаалтада эсэргүү эрид шууд буруушаалга мэдүүлээ. Гуякильдахи харата аашые буруушаалгын тэмдэг болгон, банкнуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын забастовко хэхыень федераци уряалба.

„ПРАВДА БУРЯТИИ“ мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Түрэл тосхонойнгоо нэрэ хүндын түлөө» гэһэн түрүү бэшэг. Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые шалгаһан рейдовэ бригадын материал «Үбэлнай газаа өроо» гэһэн гаршаг доро.

Хоёрдохи хуудаһанда: КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой пленумһээ абтаһан материалнууд. «Партиин Устав уялгална» гэһэн гаршаг доро. «Политическэ һуралсалай штаб» гэһэн М. Ермоловой корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: «Түрүүшын жэлэй дүнгүүд» гэһэн М. Эрдынеевэй статья. Уласхоорондын информаци. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Үсэгэлдэр — мүнөөдэр — үглөөдэр» тематическа хуудаһан.

СЭНХ... ЭКРАНУУ...

19 часһаа холо... 19.15 минутаһаа ... искусство тухай» гэһ... га. 19.45 минутаһаа ... ороной картын д... дамжуулга. 20.05 ... «Хүгжэмтэ кроссвор... жуулга. 20.50 мину... нэй гудамжа» гэһэ... 21.30 минутаһаа «... ногоон» гэһэн хүг...

Редакторай ор...

Р. Б. Би...

Манай адрес, телефон...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редакт... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. р... 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секрет... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйст... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промыш... строительства — 61-35, советского строительства и бы... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 6... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, ... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР. ● Н-02902. За...